

ትምህርት አሥራ ዘጠኝ

1ኛ ቀን:- ትንቢተ ሐጌ

1ኛ ጥያቄ፡ ማቴዎስ 6:33 አንብብ። ሀ) ከሁሉ አብልጠን ለንፈረኛቸው የሚገቡ ነገሮች ምንድን ናቸው? ለ) «ይህም ሁሉ» ምንን ያመለክታል? ሐ) ይህን ጥቅስ በሕይወትህ የተጠቀምህበት እንዴት ነው?

ምናልባት በሕይወታችን እጅግ አስቸጋሪ የሆነውና ክርስቲያኖች እንደመሆናችን ሰይጣን ብዙ ጊዜ እኛን የሚያሸንፍበት መንገድ ለክርስቶስ ኢየሱስ ያለንን ፍቅር በሌላ ፍቅር እንድንተካ ማድረጉ ነው። ይህም ሌላ ፍቅር ቤተሰባችን፣ ቁሳዊ ሀብታችን ወይም ንብረታችን፣ በሌሎች ዘንድ ያለን ታዋቂነት፣ ትምህርት፣ ወዘተ. ላይ ያተኩረ ሊሆን ይችላል። ሰዎችን ወይም የተለያዩ ነገሮችን ከእግዚአብሔር በላይ መውደድ ስንጀምር ሕይወታችንም መለወጥ ይጀምራል። ለእግዚአብሔር ነገሮች ያለን ጥልቅ ስሜት ይጠፋል። እግዚአብሔር የሚፈልጋቸውን ነገሮች ከመፈለግና ከማድረግ ይልቅ በራሳችን ፍላጎቶች ላይ የበለጠ ማተኮር እንጀምራለን።

ሐጌ በይሁዳ ባገለገለበት ጊዜ፣ የእስራኤል ሕዝብ ከምርኮ ተመልሰው በኢየሱሳሌምና በአካባቢዋ ይኖሩ ነበር። እግዚአብሔርን ይወዱት ነበርና መጀመሪያ ወደ ኢየሱሳሌም በተመለሱ ጊዜ በቅድሚያ ያደረጉት ነገር እግዚአብሔርን በማክበር እርሱን ማምለክ የሚችሉበትን ቤተ መቅደስ መሥራት መጀመር ነበር። ዳሩ ግን ይህ ብዙ አልቆየም። የገጠማቸው ተቃውሞና የራሳቸውን ኑሮ ለማሻሻል የነበራቸው ፍላጎት የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ መሥራታቸውን እንዲያቆሙና ለራሳቸው ጥሩ ጥሩ ቤቶችን እንዲሠሩ አደረጋቸው። የራሳቸውን ነገር በማስቀደም የእግዚአብሔርን ነገር የመጨረሻ አደረጉ። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር አይሁድ የእርሱን በረከት የሚፈልጉ ከሆነ ከራሳቸው የግል ፍላጎት ይልቅ የእግዚአብሔርን ነገር ማስቀደም እንደነበረባቸው ያስታውሳቸው ዘንድ ነቢዩ ሐጌን ጠራው። ያንን ካደረጉና የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ከሠሩ እግዚአብሔር ሊያከብራቸውና ሊባርካቸው ቃል ገብቶ ነበር።

2ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬ ክርስቲያኖች ብዙ ጊዜ የራሳቸውን ፍላጎት ከእግዚአብሔር ፍላጎት የሚያስቀድሙባቸውን መንገዶች ዘርዘር። ለ) ለእግዚአብሔር ነገር ቅድሚያ ሰጥተን የራሳችንን ፍላጎት የመጨረሻ ግድረግ ብዙ ጊዜ የሚከብደን ለምንድን ነው?

የትንቢተ ሐጌ ጸሐፊ

አይሁድ በ539 ዓ.ዓ. ከምርኮ ከተመለሱ በኋላ በይሁዳ ካገለገሉት ሦስት ነቢያት (ሐጌ፡ ዘካርያስና ሚልክያስ) መካከል አንዱ ሐጌ ነበር። ሐጌ ያገለገለው ዘካርያስ ባገለገለበት ዘመን ነበር።

በሐጌ 1:1 የእግዚአብሔር ቃል በሐጌ በኩል እንደመጣ የእስራኤል ሕዝብ መሪዎች ለነበሩት ለዘሩባቤልና ለኢያሱ ተጽፏል። ስለዚህ ትንቢተ ሐጌን የጻፈው ሐጌ ነው ግለት ትክክል ነው።

ስለ ሐጌ የምናውቀው ተጨማሪ ነገር በጣም ጥቂት ነው። አንዳንዶች ሐጌ ቀድሞ በኢየሩሳሌም የነበረውን ቤተ መቅደስ ያየ፣ አሁን ዕድሜው ከ70 ዓመት በላይ የሆነ ሽማግሌ ነው ይላሉ። ሐጌ በሽባዛር መሪነት መጀመሪያ ከምርኮ ከተመለሱት መካከል የነበረ ሰው ሳይሆን አይቀርም። ይሁን እንጂ በዕዝራ 1-2 ከተዘረዘሩት ከምርኮ ከተመለሱት ውስጥ አልተመዘገበም። አንዳንዶች ስለ ተቀደሰ የአምልኮ ሥርዓት ስለሚያስተምር (ሐጌ 2: 11-14) ካህን ነበር ብለው ያስባሉ።

ስለ ሐጌ የምናውቀው ጥቂት ቢሆንም እንኳ ትንቢቶቹን የተነበየው መቼ እንደነበር በትክክል እናውቃለን። ሐጌ ትንቢቱን መቼ እንደተናገረ በጥንቃቄ መዝግቧል። አራቱም መልእክቶቹ የፋርሱ ንጉሥ ዳርዮስ በነገሠ በሁለተኛው ዓመት በአራት ወራት የተሰጡ ነበሩ። የመጀመሪያው ትንቢት ነሐሴ 22 ቀን 520 ዓ.ዓ. የተነገረ ሲሆን፣ የመጨረሻው ደግሞ ታኅሣሥ 18 ቀን 520 ዓ.ዓ. ነበር። ሐጌ አገልግሎቱን የጀመረው ከዘካርያስ ሁለት ወር ቀድሞ ነው።

ትንቢተ ሐጌ የተጻፈው ወዲያውኑ ትንቢቱ እንደተነገረ መሆን አለበት። ምክንያቱም የቤተ መቅደሱ ሥራ ግለቱን የሚጠቁም ምንም ነገር በመልእክቱ ውስጥ አልተገኘም።

እግዚአብሔር ሐገን የጠራው ለአንድ ግልጽ ዓላማ ነበር። አገልግሎቱ ረጅም ሰላልነበረ ስለ ሕይወቱ ብዙ አናውቅም። ዳሩ ግን እግዚአብሔር ሲጠራው ሐገ በታማኝነትና በድፍረት የእግዚአብሔርን ቃል አስተምሯል። እግዚአብሔር ሕዝቡ እንዲነጹና የቤተ መቅደሱን ሥራ እንዲፈጽሙ ይፈልግ ስለነበር በሐገ በኩል አነቃቃቸው። ሐገ ተከናወነለት፤ ከአራት ወራት አገልግሎት በኋላ የነቢይነት ተግባሩ ተጠናቀቀ። ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ ሕዝቡን አነቃቃ። ሕዝቡም የቤተ መቅደሱን ሥራ ጀምረው ከአምስት ዓመታት በኋላ ተጠናቀቁ።

እግዚአብሔር በተለያዩ መንገድ በሰዎች እንዴት እንደሚጠቀም ግስተዋል የሚያስገርም ነው። እግዚአብሔር አንዳንድ ሰዎችን ይጠራና የረጅም ጊዜ አገልግሎት ይሰጣቸዋል። ኤርምያስ ለዚህ ጥሩ ምሳሌ ነው። ይሁን እንጂ እንደ ሐገ ላሉ ሌሎች ደግሞ አንድ የተለየ አገልግሎት ዐቅዶላቸው ነበር። እግዚአብሔር ሰዎችን ይጠራል እነርሱም የተጠሩበትን አገልግሎት ፈጽመው ወደ ቀድሞው ሥራቸው ይመለሳሉ። ይህ ነገር መሪዎችን ሁሉ የሚያስታውሰን አገልግሎታችን ለምን ያህል ጊዜ እንደሚቆይ የሚወስን እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ነው። እንዴት እንደሚከናወንልንና በዘመናችን ሁሉ ጥቂት ፍሬ እያፈራን እንደምናገለግል ወይም ቤተ ክርስቲያንን በከፍተኛ ደረጃ የሚለውጥ አንድ ሰብከት ብቻ እንደምናቀርብ የሚወስነው እርሱ ነው። መሪዎችን የሚጠራ፣ የአገልግሎታቸውን ዘመንና የስኬታማነታቸውን መጠን የሚወስን እግዚአብሔር እንደሆነ ልብ በል። የእኛ ኃላፊነት ለእግዚአብሔር ታማኞች መሆንና የቀረውን ነገር ለእርሱ ሉዓላዊ ሥልጣን መተው ነው። እግዚአብሔር ከእኛ ይልቅ ሌላውን ሰው የበለጠ በሚታይ መንገድ ቢጠቀምበት መቅናት ጨርሶ አይገባንም።

3ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር ሌላውን ሰው ሲጠራ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከሥልጣናቸው መውረድ የሚከብዳቸው ለምንድን ነው? ለ) እንዲህ የሚያደርጉ ከሆነ፡ ስለ አገልግሎት ያላቸው አመለካከት ምንድን ነው? ሐ) በርካታ መሪዎች ከእነርሱ በተሻለ ሁኔታ ውጤታማና ታዋቂ በሆኑ ሌሎች መሪዎች የሚቀኑት ለምንድን ነው?

4ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ኤርምያስ 25:1-14 አንብብ። ኤርምያስ የእስራኤል የምርኮ ዘመን ምን ያህል ይሆናል ብሎ ነበር? ለ) ዕዝራ 1:1-8 አንብብ። ምርኮኞቹን የለቀቀው የፋርስ ንጉሥ ስም ማን ነበር? ሐ) የአይሁድን ሕዝብ ከምርኮ ይዞ የተመለሰው የመጀመሪያ መሪ ማን ነበር?

እግዚአብሔር ለበርካታ ዘመናት በይሁዳ የነበሩትን የአይሁድ ሕዝብ ንስሐ ካልገቡና እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ላደረገው ቃል ኪዳን ካልታዘዙ ወደ ምርኮ እንደሚልካቸው በነቢያት መልእክት አስጠንቅቆአቸው ነበር። በመጨረሻም እግዚአብሔር በሙሴ በኩል ለአይሁድ ቃል ኪዳን በሰጣቸው ጊዜ እንዳስጠነቀቃቸው (ዘዳግም 28)፡ በ586 ዓ.ዓ. ከ50 ዓመታት በላይ በስደት ወደቆዩበት ወደ ባቢሎን አስማረካቸው። (ማስታወሻ፡- በኤርምያስ የተተነበየው 70 ዓመት፡ አይሁድ መጀመሪያ ወደ ምርኮ ከሄዱበት ከ605 ዓ.ዓ. ጀምሮ እስከተመለሱበት እስከ 538 ዓ.ዓ. ድረስ የነበረው ጊዜ ነው። አንዳንዶች ይህን ምርኮ ቤተ መቅደሱ ከተደመሰሰበት ከ586 ዓ.ዓ. ድረስ እንደገና እስከተሠራበት እስከ 516 ዓ.ዓ. ያለውን ጊዜ የሚያካትት ነው ይላሉ)። አይሁድ የተማረኩት እንዲጠፉ ሳይሆን፡ ከኃጢአታቸው እንዲነጹና ወደ እግዚአብሔር ተመልሰው ለቃል ኪዳኑ ታዛዦች እንዲሆኑ ለማበረታታት ነበር።

እግዚአብሔር ለሚዶንና ለፋርስ መንግሥት ሥልጣን ከሰጠ በኋላ አይሁድና ሌሎች ሕዝቦች ወደ ገዛ ምድራቸው እንዲመለሱ የሚደነግግ አዋጅ ያወጣ ዘንድ የንጉሥ ቂሮስን ልብ አነግሣ። በ538 ዓ.ዓ. ቂሮስ አይሁድ ወደ አገራቸው እንዲመለሱ ፈቀደ። የሚያስገርመው ግን ብዙዎቹ አይሁድ ወደ ጳለስጢና ለመመለስ ፈቃደኞች አለመሆናቸው ነው። ጥሩ ኑሮ በሚኖሩበት በባቢሎንና በሌሎች አሕዛብ አገሮች መኖርን መረጡ። በሽሽባደር መሪነት ቁጥራቸው ኅምሳ ሺህ የሚደርሱ አይሁድ ወደ አገራቸው ተመለሱ። ሽሽባደር የይሁዳ መስፍንና የአይሁድ ማኅበረሰብ የመጀመሪያ ገዥ ነበር። ሰራያ የዘሩባቤል ሌላው ስሙ ሳይሆን አይቀርም።

አይሁድ ወደ ኢየሩሳሌም ለመመለስ ብዙ ወራት ከተጓዙ በኋላ ኢየሩሳሌም እንደደረሰ ወዲያውኑ ቤተ መቅደሱን መሥራት ጀመሩ። በታላቅ ደስታ የቤተ መቅደሱን መሠረት ጣሉ። ዳሩ ግን ወዲያውኑ ተቃውሞ ተነሣና የቤተ መቅደሱ ሥራ ቆመ። ከዚያ በኋላ አይሁድ የራሳቸውን ኑሮ ወደማሻሻል ዞር አሉ። ንግድና የእርሻ ሥራ ጀመሩ። አንዳንዶች በጣም ሀብታሞች በመሆን ያማሩ ቤቶችን ይሠሩ ጀመር። ወዲያውኑ ስለ መንፈሳዊ ሕይወታቸው የማይገዳቸው ሆኑና ቤተ መቅደሱን ለመሥራት የነበራቸው ፍላጎት ጠፋ። ድርቅና ራብ ወደ ይሁዳ መጣ። እነርሱ አሁንም በፋርስ ቁጥጥር ሥር ነበሩ፤ እንደ ኤርምያስና ሕዝቅኤል ባሉ ነቢያት አማካይነት የተሰጡ ተስፋዎች አልተፈጸሙም ነበር። ስለዚህ ሕዝቡ ተስፋ ቆረጡ። የቤተ መቅደሱ መሠረት ተጥሎ ምንም ሳይሠራ 18 ዓመት ያህል አለፈ።

የፋርስ ንጉሥ ቂርስ በ529 ዓ.ዓ. ሞተ። ለሚቀጥሉት ጥቂት ዓመታት በትረ መንግሥቱን ለመጨበጥ ከፍተኛ ትግል ተካሂዶ ነበር፤ በመጨረሻ በ521 ዓ.ዓ. በትረ መንግሥቱን የጨበጠው ቀዳማዊ ዳርዮስ ከ521-486 ዓ.ዓ. በሥልጣን ላይ ቆየ። ዳርዮስ በመላው ግዛቱ ውስጥ በነበሩት ሃይማኖቶች ደስ ተሰኝቶ ነበር። በዚሁ ጊዜ አካባቢ ማለት በ520 ዓ.ዓ. አይሁድ የቤተ መቅደሱን ሥራ ከፍጻሜ ያደርሱ ዘንድ ለማበረታታት የሚሆን መልእክት ያደርስ ዘንድ እግዚአብሔር ነቢዩ ሐጌን ጠራው። በዚህ ጊዜ የሕዝቡ መሪዎች አዲሱ ገዥ ዘሩባኤል እና ካህኑ ኢያሱ ነበሩ። ከዘካርያስ ጋር በመሆን የቤተ መቅደሱን ሥራ ይጀምሩ ዘንድ አይሁድን ለማነቃቃት እግዚአብሔር ሐጌን ተጠቀመበት። ሕዝቡ በአራት አጫጭር መልእክቶች የቤተ መቅደሱን ሥራ ለመጀመር ተነቃቁ። የሐጌ የነቢይነት አገልግሎት ተፈጸመና ወደ ቀድሞ ሥራው ተመለሰ።

የቤተ መቅደሱ ሥራ በ520 ዓ.ዓ. በተጀመረ ጊዜ፣ በይሁዳ የሚኖሩ ላምራውያን አይሁድ ቤተ መቅደሱን እንደገና ለመሥራት መነሣሣታቸውን ተቃውሞ ዳርዮስ ቤተ መቅደሱ እንዲሠራ ንጉሥ ቂርስ መጀመሪያ የፈቀደበትን መዝገብ ማገላበጥ ጀመረ። ያንን የመጀመሪያ ፈቃድ እንዳገኘ፣ አይሁድ የቤተ መቅደሱን ሥራ እንዲቀጥሉ ፈቀደላቸው። የቤተ መቅደሱ ሥራም ከ516/515 ዓ.ዓ.

ተጠናቀቀ። ዳሩ ግን በዚህ ቤተ መቅደስ ውስጥ ሁለት ነገሮች አልነበሩም። የመጀመሪያውን ቤተ መቅደስ ሞልቶ የነበረው «ሺክና» የእግዚአብሔር ክብር በቤተ መቅደሱ ውስጥ አልነበረም። የቃል ኪዳን ታቦትም አልነበረም። በኢትዮጵያ ውስጥ የሰሎሞን ልጅ ቀዳማዊ ምኒልክ የቃል ኪዳንን ታቦት ሰርቆ እንዳመጣ የሚናገር አፈ-ታሪክ ቢኖርም እንኳ ይህንን የሚደግፍ አጥጋቢ መረጃ አልተገኘም። አንዳንድ ምሁራን ኢየሩሳሌም ከመደምሰሷ ከብዙ ዓመታት በፊት የቃል ኪዳን ታቦት ከቤተ መቅደሱ ተወስዶ በኢትዮጵያ ውስጥ ይገኛል ይላሉ። ሌሎች ምሁራን ደግሞ ባቢሎናውያን ቤተ መቅደሱንና የኢየሩሳሌምን ከተማ በ586 ዓ.ዓ. ሲደመስሱ ታቦቱ ጠፍቷል የሚል አስተሳሰብ አላቸው። በሐጊና በኋላም በሄሮድስ ዘመን በተሠሩት ቤተ መቅደሶች ውስጥ ታቦት አልነበረም። ታቦቱ ይቀመጥበት የነበረው ቅድስት ቅዱሳን የተባለው ስፍራ ምናልባት በዚያ ከነበረው መንበር በስተቀር አንዳችም ነገር አልነበረበትም።

የትንቢተ ሐጌ ዓላማ

እግዚአብሔር ሐጌን የጠራው ለአንድ ግልጽ ዓላማ ነበር። ይኸውም ወደ ኢየሩሳሌምና ወደ ይሁዳ የተመለሱት አይሁድ ከ70 ዓመታት በፊት የተደመሰሰውን ቤተ መቅደስ በመሥራት ለእግዚአብሔር ያላቸውን ፍቅር እንዲገልጡ ማበረታታት ነበር። ትንቢተ ሐጌ አይሁድ ቤተ መቅደሱን ለመሥራት ያላቸውን ዕድልና ያለባቸውን ኃላፊነት የሚያሳስቡ አራት መልእክቶችን ይዟል። የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝብ በመሆናቸው የራሳቸውን አኗኗር ከማሻሻላቸው በፊት፣ እግዚአብሔርን ለማምለክ የሚጠቀሙበትን ቤተ መቅደስ መሥራት ግዴታቸው ነበር።

እንዲሁም ሐጌ ለእስራኤል ሕዝብ ሙሉ በረከት ይዞ ስለሚመጣው መሢሕ ለአይሁድ አስታወሳቸው። አሁን ያሉበትን ሁኔታ ሳይሆን፣ የወደፊቱን የእግዚአብሔር ሥራ በማየት ሊበረታቱ ይገባ ነበር።

ትንቢተ ሐጌ መሪዎች የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ የሆነችውን ቤተ ክርስቲያንን ለመጠበቅ ማድረግ ስላለባቸው ነገሮች ስለሚያስተምር ዛሬም አስፈላጊነቱ የጉላ ነው። የሰዎች መንፈሳዊ ሕይወት ሲበላሸና ሲጠፋ መልሶ ማስተካከል እንዴት እንደሚቻል ያስተምራል። በዚያን ጊዜ እንደነበሩ አይሁድ፣ እኛም በራሳችን የእግዚአብሔርን ነገሮች ከራሳችን

ፍላጎትና ጥቅም ለማስቀደም መቻል አለብን። ምን ያህል ገንዘብ እንደምናገኝ፣ ምን ያህል ትምህርት እንዳለን፣ በምን ዓይነት ቤት ውስጥ እንደምንኖር ወዘተ. ከማሰብ ይልቅ፣ የበለጠ ሊገደን የሚያስፈልገው ከእግዚአብሔር ጋር ስላለን ግንኙነትና ለእርሱ ስላለን መታዘዝ መሆን አለበት።

5ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ግድግዳዎች ሊደመሰሱና እንደገና ሊሠሩ የሚያስፈልግበትን ሁኔታ የሚገልጽ ምሳሌ ስጥ። ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን ጨምሮ ክርስቲያኖች ከእግዚአብሔር ነገሮች ይልቅ ለግል ምችቶቻቸው ማሰብ የሚቀልላቸው እንዴት ነው? ሐ) ይህ ነገር ለቤተ ክርስቲያን አደገኛ የሚሆነው ለምንድን ነው? መ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ይህንን ለመዋጋት ምን ማድረግ ይችላሉ?

የትንቢተ ሐጌ አስተዋጽኦ

1. 1ኛ መልእክት፡- ሕዝቡ ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ መጠራታቸውና የሰጡት ምላሽ (ሐጌ 1)፤
2. 2ኛ መልእክት፡- ቤተ መቅደሱ በእግዚአብሔር ክብር እንደሚሞላ የተነገረ ትንቢት (ሐጌ 2፡1-9)፤
3. 3ኛ መልእክት፡- ሕዝቡ ከነጹና ቤተ መቅደሱን መሥራት ከቀጠሉ እግዚአብሔር ይባርካቸዋል (ሐጌ 2፡10-19)፤
4. 4ኛ መልእክት፡- እግዚአብሔር ዘሩባቤልን እንደ ራሱ ቀለበት ማተሚያ አድርጎ መረጠው (ሐጌ 2፡20-23)።

የትንቢተ ሐጌ ዐበይት ትምህርቶች

1. መታዘዝ በረከትን አለመታዘዝ ደግሞ ቅጣትን ያመጣል፡- ዛሬ ብዙዎቻችን እንደምናስበው ሁሉ አይሁዶችም፣ በሕይወታቸው ዘመን በሚፈልጉአቸው ነገሮች ላይ እስካተኩሩ ድረስ እንደሚያገኙአቸው ያምኑ ነበር። በሕይወት ውስጥ ከሁሉ የላቀውና ተፈላጊው ነገር ሊያገኙት የሚችሉት ሥጋዊ በረከት እንደሆነ ያምኑ ነበር። ስለዚህ ጠንክረው በመሥራት ቁሳዊ በረከቶችን አገኙ። ጥሩ ቤቶች፣ ጥሩ ሥራ፣ ወዘተ. ነበራቸው። ግን አንድ ነገር ደኅና

አልነበረም፤ የእህል ምርታቸው የተጠበቀውን ያህል የሚያረካ አልነበረም፤ ድርቅ ከምድረቱ በፍጹም የሚለቅ አይመስልም።

ትንቢተ ሐጌ የሚያስተምረው፣ በሕይወት ውስጥ እውነተኛ በረከትን ለማግኘት፣ ግለትም ሥጋዊ ብቻ ሳይሆን መንፈሳዊ በረከት ጨምሮ እንዲኖር፣ እግዚአብሔር እንድንሠራው የሚፈልገውን ነገር በተቀዳሚ የመሥራት ፍላጎት መኖር እንዳለበት ነው። እግዚአብሔርን መታዘዝ ያስፈልጋል። ከግል ፍላጎት በላይ ለእግዚአብሔር ጉዳይ ቅድሚያ የመስጠት ፍላጎት መኖር አለበት። ሐጌ የድርቁ ምክንያት ሕዝቡ እግዚአብሔርንና ጽድቁን አለመፈለጋቸው እንደነበር ይናገራል። ስለዚህ የእግዚአብሔርን ፍጹም በረከት መቀበል ቢፈልጉ ኖሮ እግዚአብሔርን ማስቀደም ነበረባቸው። የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ መሥራትና ለእግዚአብሔር በንጽሕና በመታዘዝ መኖር አስፈላጊያቸው ነበር። በእርግጥ እግዚአብሔር በቁሳዊ ነገሮች የሚባርካቸው በዚህ ጊዜ ነበር። እግዚአብሔር በሥጋዊ በረከቶች ሊባርካቸው ይችላል። ከዚህ የሚበልጠው ግን እግዚአብሔር በመካከላቸው በመኖር፣ ከእነርሱ ጋር ኅብረት በማድረግ፣ በመጠበቅ የልብ ሰላምና የሕይወት ደስታን በመስጠት ይባርካቸው ነበር።

ለክርስቲያኖች፣ እግዚአብሔርን ከታዘዝን ሥጋዊ በረከቶችን እንደምናገኝ የተገባልን ቃል ኪዳን የለም። ይህ ምድራዊ ሕይወት በሥቃይ፣ በስደትና በሞት የታጀበ እንደሆነ ተነግሮናል። ክርስቲያኖች የተገባልን ተስፋ ወይም ቃል ኪዳን ለእግዚአብሔርና ለክብሩ ከኖርን፣ እግዚአብሔርን ከታዘዝንና የእርሱን ነገር ካስቀደምን በሕይወታችን ከሁሉ የላቀውን በረከት እንደምናገኝ ነው። እግዚአብሔር በውስጣችን በመኖር ከእኛ ጋር ኅብረት ያደርጋል። ውጫዊ ሁኔታዎች ምንም ዓይነት ይሁኑ ሰላምና ደስታ ይኖረናል። እግዚአብሔር መጠጊያችን በመሆን በሕይወታችን ዘመን የሚያስፈልጉንን ነገሮች ሁሉ ይሰጠናል።

6ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ ክርስቲያኖች እምነት ካላቸው፣ ሁልጊዜ ሥጋዊ በረከቶችን እንደሚያገኙ የሚመስላቸው ለምንድን ነው? ለ) ይህ እውነት ነው? ከሆነ ለምን? ካልሆነስ ለምን? ሐ) ከቁሳዊ በረከቶች ይልቅ መንፈሳዊ በረከቶች የበለጠ አስፈላጊ የሚሆኑት በምን መንገድ

ነው? መ) ከላይ የተመለከትነው እውነት በሕይወትህ ሲረጋገጥ ያየኸው እንዴት ነው?

2. የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ፡- መጽሐፍ ቅዱስ ለቤተ መቅደስ ከፍተኛ ትኩረት በመስጠት ይናገራል። ሙሴ የመጨረሻ ቃላቶችን ለእስራኤላውያን በሚናገርበት ጊዜ አንድ ቀን እግዚአብሔር ስሙን የሚያጸናበት የአምልኮ ስፍራ እንደሚመሠርት ጠቁሟል (ዘዳግም 14:23-25)። በኋላም እስራኤላውያን ወደ ተስፋዪቱ ምድር እንደገቡ በሌላ የመገናኛውን ድንኳን ተከሉ (ኢያሱ 18:1)። ይህም ስፍራ በመጨረሻ ተደመሰሰ። ቀጥሎም ዳዊትና ሰሎሞን ቋሚ የሆነ እግዚአብሔር የሚመለከበት ቦታ ሠሩ። ታላቁ ቤተ መቅደስ ከሰባት ዓመታት በኋላ ተሠርቶ ሲያልቅ፡ በእግዚአብሔር ክብር ተሞላ (1ኛ ነገሥት 8)።

እግዚአብሔር ለአይሁዶች ያለው አሳብ የቤተ መቅደሱ ሕንጻ ሥራ መጠናቀቅ በራሱ እንደ ተልዕኳቸው ማብቂያ እንዲታይ አልነበረም፤ ነገር ግን ሕንጻው እግዚአብሔር በመካከላቸው መኖሩን እንዲያውቁ የሚያሳይ ምልክት እንዲሆን ነበር። ከእግዚአብሔር ጋር ልዩ የሆነ ግንኙነት እንዳላቸው፡ ለቃል ኪዳኑ በመታዘዝ እግዚአብሔርን እንዲያከብሩትና ሕያው የሆነውን እውነተኛውን አምላክ ከልባቸው እንዲያመልኩት ለማስታወስ ነበር።

ይሁን እንጂ በኤርምያስ ጊዜ አይሁድ ውጫዊውን ሕንጻ እንደ አንድ የአስማት ሐውልት ይመለከቱት ነበር። የቤተ መቅደሱን ሕንጻ ከጠላቶቻቸው የሚጠብቃቸው ዋስትና አድርገው ይቆጥሩት ነበር። ለእግዚአብሔር ከሚሰጡት ትኩረት ይልቅ፡ ከውጭ ለሚታየው ሕንጻ የሚሰጡት ትኩረት የላቀ ነበር። በኋላም በሕዝቅኤል ራእይ የእግዚአብሔር ክብር ቤተ መቅደሱን ትቶ ሲሄድ ታየ፤ ይህም እግዚአብሔር በሕዝቡ ጣዖት አምላኪነትና አለመታዘዝ ማዘኑን የሚያሳይ ነበር። የቤተ መቅደሱ ሕንጻ ከዚያ በኋላ ለተወሰነ ጊዜ ቢቆይም እንኳ እግዚአብሔር ግን በውስጡ አልነበረም። ዳሩ ግን እግዚአብሔር ቤተ መቅደሱን ለማጥፋት ወሰነ (ኤርምያስ 7:1-15)። ሕዝቡ በቤተ መቅደሱ ውስጥ አምልኮ መፈጸማቸውን የቀጠሉ ቢሆንም፡ ይህን የሚያደርጉት

በባዶ ሕንጻ ውስጥ ነበር። በመጨረሻ በ587 ዓ.ዓ. ናቡከደነፆር ባደውን የቤተ መቅደስ ሕንጻ ደመሰሰው።

7ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬ ብዙ ክርስቲያኖች ውጫዊ የሆነውን የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ የእግዚአብሔር በረከቶችን የግግኘት የስትና አድርገው የሚቆጥሩት እንዴት ነው? ለ) ብዙ ክርስቲያኖች ለቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ሥራ ከፍተኛ ትኩረት የሚሰጡት ለምንድን ነው? ሐ) የእነዚህ ክርስቲያኖች ዝንባሌ በኤርምያስ ጊዜ ከነበሩት አይሁዳውያን ጋር ተመሳሳይ ሊሆን የሚችለው እንዴት ነው?

ለባ ዓመት ያህል ካለፈ በኋላ እግዚአብሔር ቤተ መቅደሱን ይሠሩ ዘንድ ሕዝቡን አነቃቃቸው። ለእርሱ በመታዘዝ ከተመላለሱ ይሰጣቸው ዘንድ ቃል የገባላቸውን በረከት እንደ ገና እንደሚያፈስሰላቸው ተስፋ ሰጠ። ቤተ መቅደሱ አሁንም ቢሆን ከሁሉ የላቀና የተሻለ ነገር አልነበረም። ነገር ግን እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር እንዳለና በመካከላቸው እንደሚኖር ያመለክት ነበር። ስለዚህ በእርሱ ፊት እንደ ቃል ኪዳን ሕዝብ መመላለስ ነበረባቸው። ቤተ መቅደሱ ለእግዚአብሔር በጣም አስፈላጊ የሆነውና አይሁድ እንዲሠሩት የታዘዙት ለምን ነበር? እግዚአብሔር ቤተ መቅደሱ አይሁድ ሁሉ የሚያመልኩበት ስፍራ እንዲሆን ይፈልግ ነበር። አይሁድ ቤተ መቅደሱን በተመለከቱና በዚያ አምልኮን ባቀረቡ ቁጥር እግዚአብሔር በመካከላቸው እንዳለ መገንዘብ አስፈላጊያቸው ነበር። ይህም የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝብ እንደሆኑና እንደ ቃል ኪዳን ሕዝቡም ለእግዚአብሔር በመታዘዝ መኖር እንዳለባቸው ያስታውሳቸው ነበር።

ነገር ግን የሚያሳዝነው አይሁድ ልክ እንደቀደሙት አባቶቻቸው ፈጥነው የቤተ መቅደሱን መኖር ለእግዚአብሔር በረከት መኖር ግረጋገጫ አድርገው ቆጠሩት። ለእውነተኛው የእግዚአብሔር አምልኮ ወይም እግዚአብሔርን መታዘዝ ጉዳይ ብዙ ትኩረት አይሰጡም ነበር። ኢየሱስ በምድር ላይ በነበረ ጊዜ አይሁድ ከእግዚአብሔር ይልቅ ቤተ መቅደሱን ያከብሩ ነበር። ኢየሱስም እንደ ኤርምያስ ስለ ቤተ መቅደሱ መደምሰስ ተነበየ (ሉቃስ 21፡5-6)። በዓይን የሚታየው ግዑዝ ሕንጻ አስፈላጊ እንዳልሆነ፣ ዳሩ ግን እግዚአብሔር በሰው ልብ ቅንነትና በልብ ውስጥ

በሚፈጸም ንጹሕ አምልኮ እንደሚደሰት ለሳምራዊትዋ ቤት ተናግሯል። «በእውነትና በመንፈስ» እስከሆነ ድረስ ሰው የትም ቦታ እግዚአብሔርን ሊያመልከው ይችላል (ዮሐንስ 4:21-24)።

በኋላም ሐዋርያው ጳውሎስ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ በዓይን የምናየው ውጫዊ ሕንጻ እንዳልሆነ አስተምሯል። ይልቁንም ኢየሱስ የሚኖርበት የእያንዳንዱ ክርስቲያን ልብ ቤተ መቅደስ ነው (1ኛ ቆሮ. 6:19)። በተጨማሪም እግዚአብሔር በመካከላቸው ስለሚኖር ማናቸውም ክርስቲያኖች የተሰበሰቡበት ቦታ ቤተ መቅደስ ነበር (1ኛ ቆሮንቶስ 3:16)። በዮሐንስ ራእይ ቤተ መቅደሱ ከሰማይ ሲወርድ እንመለከታለን። ነገር ግን ይህ ቤተ መቅደስ የእግዚአብሔርን ለዘላለም በሕዝቡ መካከል መኖር ተምሳሌት እንጂ ሕንጻ አይደለም (ራእይ 21:1-4፥ 22)።

የአዲስ ኪዳን ትኩረት በጭራሽ በዓይን በሚታዩ ሕንጻዎች ላይ አይደለም። እንዲያውም የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ስለ መሥራታቸው የምናነብበው ነገር በጭራሽ የለም። ብዙ ጊዜ ለአምልኮ የሚገናኙት በአማኞች መኖሪያ ቤት ነበር። ሰዎች ለአምልኮ የሚያገለግሉ ሕንጻዎች መሥራት የጀመሩት በኋላ ነው። የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ብዙ ሰዎች በአንድነት ተሰብስበው እግዚአብሔርን እንዲያመልኩ ምቹ ሁኔታን የሚፈጥር ብቻ ነው። የተለየ አትኩሮት ወይም ቅድስና የለውም። ክርስቲያኖች የአምልኮ ንጽሕናን ከመሻትና እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ከመትጋት በስተቀር በአካላዊ ሕንጻዎች ላይ ብዙም ትኩረት ከማድረግ መጠንቀቅ አለባቸው። እግዚአብሔር የሚፈልገው ያሸበረቀ ታላቅ ሕንጻን ሳይሆን እውነተኛ አምልኮን ነው።

8ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬ የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ለአምልኮ ጠቃሚ የሚሆነው ለምንድን ነው? ለ) ስለ ቤተ ክርስቲያን ሕንጻ የሚኖረው የተሳሳተ አመለካከት ለክርስቲያን ማሰናከያ ሊሆን የሚችለው እንዴት ነው? ሐ) በቤተ ክርስቲያን ያለው አምልኮ «በእውነትና በመንፈስ» እንዲሆን ለመርዳት ምን ማድረግ ትችላለህ?

9ኛ ጥያቄ፡ ሐጌ 1-2 አንብብ። የሐጌን አራት መልእክቶች አሳጥረህና አጠቃልለህ አቅርብ።

1ኛ መልእክት፡- የመጀመሪያው መልእክት የተሰጠው በነሐሴ ወር 520 ዓ.ዓ. ነበር። የዚህ መልእክት ዓላማ ቤተ መቅደሱ ፈርሶ ሳለ ሕዝቡ በራሳቸው ጉዳይ እንዴት እንደተጠመዱ ለማሳየት ነበር። በሕዝቡ ላይ የኢኮኖሚ ድቀት የደረሰበት ምክንያት እግዚአብሔርን ስላላከበሩና ለግል ጥቅማቸውና ፍላጎታቸው ብቻ በመገዛት መኖራቸው እንደነበር ሐጌ ይገልጣል። ሕዝቡ የእግዚአብሔርን ነገር ቢያስቀድሙና ቤተ መቅደሱን ቢሠሩ የእርሱን በረከት እንደሚያገኙ ያረጋግጥላቸዋል። የሐጌ መልእክት ሕዝቡ የቤተ መቅደሱን ሥራ እንዲጀምሩ ያበረታታል። ሐጌ ይህን የመጀመሪያ መልእክት ካቀረበ ከሃያ አራት ቀናት በኋላ ሕዝቡ ቤተ መቅደሱን መሥራት ጀመሩ (ሐጌ 1፡1-11)።

10ኛ ጥያቄ፡ ዕዝራ 3፡10-13 አንብብ። የቤተ መቅደሱ ሥራ ቀደም ሲል ሲጀመር ሕዝቡ የሰጠው የተለያዩ ምላሽ ምን ነበር?

2ኛ መልእክት፡- ሁለተኛው መልእክት የተሰጠው የቤተ መቅደሱ ሥራ ከተጀመረ ከአንድ ወር በኋላ በጥቅምት ወር 520 ዓ.ዓ. ነበር (ሐጌ 2፡1-9)። በዚህ ወቅት ከነበሩት አይሁድ መካከል ሰሎሞን የሠራውን ቤተ መቅደስ ባቢሉናውያን ሳያጠፉት በፊት ያዩ ሰዎች ነበሩ። ከዚያኛው ጋር ሲነጻጸር አሁን የተሠራው ቤተ መቅደስ ትንሽ፣ ውበቱም መጠነኛ ነበር። በዚህም ጊዜ የቤተ መቅደሱ ሥራ ከሳምራውያን በኩል ተቃውሞ ገጠመው። ሕዝቡ ተስፋ መቁረጥ ጀመሩ። ሐጌ ሕዝቡ የቤተ መቅደሱን ሥራ እንዲቀጥሉ አበረታታቸው። እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ነበር። አንድ ቀን እነርሱ የሚሠሩት ቤተ መቅደስ ክብር ከሰሎሞን ቤተ መቅደስ ክብር እንደሚበልጥ እግዚአብሔር ቃል ገባላቸው። እግዚአብሔር በአሕዛብ ላይ ስለሚፈርድ አንድ ቀን በምድሪቱ ላይ ሰላም ይሆናል። ሐጌ «የሁሉም ሕዝቦች ፍላጎት» እንደሚፈጸም ይናገራል። ይህ ምናልባት ስለ ክርስቶስ መምጣት የሚናገር ትንቢት ሳይሆን አይቀርም።

3ኛ መልእክት- የተሰጠው በታኅሣሥ ወር 520 ዓ.ዓ. ነበር (ሐጌ 2:10-19)። የሦስተኛው መልእክት ዓላማ እግዚአብሔር የእርሱን ነገር ባለማስቀደማቸው ነሥተዋቸው የነበረውን በረከት እንደገና እንደሚመልስላቸው በመናገር ሕዝቡን ማበረታታት ነበር። በተጨማሪ እግዚአብሔር ሕዝቡን፣ በተለይም መንፈሳዊ መሪዎችን ሕይወታቸው በዓለም እንዳይበላሽ እንዲጠነቀቁ ይልቁንም በእግዚአብሔር ፊት ንጽሕናቸውን እንዲጠብቁ ያስጠነቅቃቸዋል። ከካህናት ሕይወት ሁለት ምሳሌዎችን በመውሰድ፣ የአምልኮ ሥርዓት ቅድስና ወደ ሕዝቡ እንደማይተላለፍ ሁሉ የጥቂት ሰዎች መንፈሳዊ ቅድስናም ወደ ሌሎች እንደማይተላለፍ አስተምሯል። ቅድስና አንድ ሰው በግሉ በራሱ ምርጫ የሚፈጽመው ነው። ይሁን እንጂ የሥርዓት አምልኮ ንጽሕና ጉድለት እንደሚተላለፍ ሁሉ፣ በእግዚአብሔር ሰዎች ሕይወት ውስጥ ያለ ኃጢአትም በእግዚአብሔር ሕዝብ ሁሉ ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል። ምክንያቱም ኃጢአት እንደ በሽታ ሌሎችን ማበላሸት ይችላልና።

11ኛ ጥያቄ፡ ይህን የቅድስናና የክፋት እውነታ በሕይወትህ ያየኸው እንዴት ነው?

4ኛ መልእክት፡- የሐጌ አራተኛ መልእክት የተሰጠው ሦስተኛው በተሰጠበት በታኅሣሥ ወር 520 ዓ.ዓ. ነበር (ሐጌ 2:20-23)። የዚህ መልእክት ዓላማ እግዚአብሔር ዘሩባቤልን (የቀለበት ማኅተም) አድርጎ እንደመረጠው ለሕዝቡ መግለጽ ነበር። (የቀለበት ማኅተም) የንጉሥ ሥልጣን ምልክት ነበር። እግዚአብሔር ለብዙ ነገሮች ትኩረት ለመስጠት በዚህ ትንቢት ተጠቅሞአል።

ሀ) ይህ ትንቢት እግዚአብሔር ዘሩባቤልን እንደመረጠውና የመሪነትን መብት እንደሰጠው አጠናክሮ ይገልጻል። ለ) የፖለቲካ መሪ የሆነው ዘሩባቤል ምሳሌ የሆነለት መሢሕ ወደፊት እንደሚመጣ ለሕዝቡ ለማስታወስ ነበር። ሐ) አንዳንድ ምሁራን እግዚአብሔር በንጉሥ ኢዮአቄም የዘር ግንድ ላይ ያኖረውን መርገም ማንሣቱን ለማመልከት ነው ይላሉ (ኤርምያስ 22:24-30)። መ) የትንቢቱ ዓላማ ሊሆን የሚችል ከሁሉም የተሻለው ምክንያት እግዚአብሔር ለዳዊት የሰጠው የንጉሣዊ ዘር ግንድ እንዳልጠፋና እርሱ

እንደሚፈጽመው ለማመልከት ነው። ስለ ዘሩባቤል የተተነበየው ትንቢት የዳዊት ልጅ የሆነው «የአይሁድ ንጉሥ» ኢየሱስ በተወለደ ጊዜ ተፈጸመ (ማቴዎስ 1: 11-12)።

ከኢየሩሳሌም መደምሰስ በኋላ በእስራኤል ሕዝብ ላይ የነገሠ «ከዳዊት ዘር የወጣ ንጉሥ» የለም። ይሁዳና ኢየሩሳሌም ምን ጊዜም ቢሆን በአሕዛብ መንግሥታት ሥልጣን ሥር ነበሩ። ኢየሱስ «የአይሁድ ንጉሥ» ሆኖ በመጣ ጊዜ እንደ ዳዊት በሥጋ ለመግዛት ተዋጊና አሸናፊ ሆኖ አልመጣም። ይልቁንም ሕይወቱን ስለ ሕዝቡ የሚሰጥ ንጉሥ ሆኖ መጣ። አይሁድ ኢየሱስ ንጉሣቸው መሆኑን ሳይቀበሉ ቀሩና ገደሉት። ዳሩ ግን ይህ እግዚአብሔር በሐጌ በኩል ለዘሩባቤል የሰጣቸውን ተስፋዎች አላጠፋም። ኢየሱስ ክርስቶስ ከሞት ተነሥቷል። አንድ ቀን ከሰማይ ተመልሶ ይመጣልና «ከይሁዳ ነገድ የሆነው አንበሳ» በመሆኑ ከዳዊት ዘር የወጣ ንጉሥ ሆኖ ይገዛል (ራእይ 5: 5)። ኢየሱስ የዘሩባቤል ዘር ስለሆነ ለእርሱ የተሰጠውን ትንቢት ይፈጽማል።

ትንቢተ ሐጌ የሚደመደመው ስለሚመጣው መሢሕ በመናገር ነው። አይሁድ የሚመጣውን ንጉሣቸውን በማሰብና እርሱን በመጠባበቅ መኖር ነበረባቸው። ይህ አሳብ በቅኝ አገዛዝ ሥር በነበሩባቸው ዓመታት ሁሉ መጽናኛ ሆኖአቸው ነበር።

12ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከትንቢተ ሐጌ የምንማራቸው መንፈሳዊ እውነቶች የትኞቹ ናቸው? ለ) እነዚህን መንፈሳዊ ትምህርቶች በቤተ ክርስቲያን ለሚገኙ ለሌሎች ለማስተማር ዐቅድ።

2ኛ ቀን፡ - የትንቢተ ዘካርያስ መግቢያ።

ትንቢተ ሐጌ ያተኮረው እግዚአብሔር የሚመለከበትን ቤተ መቅደስ በመሥራት ላይ ነበር። ዳሩ ግን አንድን ሕንጻ ለቤተ መቅደስነት መሥራት ትክክለኛ የሆነ አምልኮ ለመካሄዱ ዋስትና አይደለም። ብሉይ ኪዳን ለእውነተኛ አምልኮ ትክክለኛ የልብ ዝንባሌ አስፈላጊ መሆኑን በተደጋጋሚ ይናገራል (ለምሳሌ፡- 1ኛ ሳሙኤል 15: 22-24፤ መዝሙር (51): 16-17)። ከነቢዩ ሐጌ በኋላ ሁለት ወር ዘግይቶ አገልግሎቱን የጀመረው ነቢዩ ዘካርያስ ተገቢና ትክክለኛ በሆነ አምልኮ አስፈላጊነት ላይ ያተኮራል። ዘካርያስ ንስሐ እንዲገቡና መንፈሳዊ ተሐድሶ

እንዲኖራቸው ለሕዝቡ ጥሪ አደረገ። የእግዚአብሔር ሕዝብ በንጹሕ ልብና እግዚአብሔርን ለማምለክ በሚፈልግ ዝንባሌ ወደ እግዚአብሔር በሚቀርብበት ጊዜ ከሁሉም የበለጠ ለአምልኮ የሚያስፈልገውን ነገር ለሟልተዋል ማለት ነው። አምልኮ የሚፈልገው ሕንጻን ሳይሆን፤ በሚገባ የተዘጋጀ ልብን ነው። ስለዚህ ዘካርያስ የቤተ መቅደሱ ሥራ በሚጠናቀቅበት ጊዜ ሕዝቡ እግዚአብሔርን በሚገባ እንዲያመልኩ በቅድሚያ የሕዝቡን ልብ ለማዘጋጀት ጥሯል።

13ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ ክርስቲያኖች ለአምልኮ የሚሆን ትክክለኛ የልብ ዝንባሌ ሳይኖራቸው፤ የአምልኮ ሥርዓትን ብቻ በመፈጸም እግዚአብሔር የማይቀበለውን አምልኮ የሚያቀርቡት እንዴት ነው? ለ) ክርስቲያኖች ራሳቸውን ለትክክለኛና ለእውነተኛ አምልኮ ማዘጋጀት እንዴት ይችላሉ? ሐ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አባሎቻቸው በየእሑዱ ለሚያካሄዱት የአምልኮ ፕሮግራም ራሳቸውን እንዲያዘጋጁ ለመርዳት ምን ማድረግ ይችላሉ?

የትንቢተ ዘካርያስ ጸሐፊ

ዘካርያስ 1:1 «የእግዚአብሔር ቃል ወደ ዘካርያስ እንዲህ ሲል መጣ» በሚል ዓረፍተ ነገር ስለሚጀምር ቃሉ የመጣው ወደ ዘካርያስ እንደሆነ እንመለከታለን። ስለዚህ የትንቢተ ዘካርያስ ጸሐፊ ዘካርያስ እንደሆነ ለመገመት እንችላለን።

ዘካርያስ ልክ እንደ ኤርምያስና ሕዝቅኤል ነቢይ ብቻ ሳይሆን፤ ካህንም ነበር። ዘካርያስ የተወለደው ከሌዊ ነገድ ከአርን የዘር ግንድ ነበር። የተወለደውም በባቢሎን አገር በምርኮ ዘመን ሳይሆን አይቀርም። ሆኖም በ538 ዓ.ዓ. አይሁድ ወደ አገራቸው በተመለሱ ጊዜ ከአያቱ ከዒዶ ጋር አብሮ የተመለሰ ይመስላል። የዘካርያስ አያት ዒዶ ወደ ኢየሩሳሌም ከተመለሱት ዐቢይት ካህናት አንዱ ነበር (ነህ. 12:4 ተመልከት)። በኋላ ኢያሱ ሊቀ ካህን በነበረ ጊዜ ስለ ዘካርያስ አባት ምንም ነገር ስለማንሰማ እርሱ ሞቱ ዘካርያስ የቤተሰቡን የክህነት ሥራ ተክቶ ሳይሠራ አልቀረም (ነህምያ 12:16)። የዘካርያስ አባት በራክዩ በመጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ ውስጥ ስላልተጠቀሰ ብዙ ሰዎች ዘካርያስ ገና ወጣት ሳለ አባቱ በመሞቱ፤ ያደገው በአያቱ በዒዶ እጅ እንደሆነ ይስማማሉ።

ዘካርያስ የነቢይነት አገልግሎቱን የጀመረው ሐጌ ማገልገል ከጀመረ ከሁለት ወራት በኋላ ስለነበር፤ ሁለቱም በአንድነት አገልግለዋል (ዕዝራ 5:11 6:14 ተመልከት)። ይህ ማለት ዘካርያስ አገልግሎቱን የጀመረው በ520 ዓ.ዓ. ነበር ማለት ነው። ይሁን እንጂ የዘካርያስ አገልግሎት ከሐጌ አገልግሎት ለበለጠ ጊዜ ቆይቷል። የመጨረሻው ትንቢቱ በ518 የተናገረው ነበር። ላሩ ግን ዘካርያስ 9-12 የተጻፈው በዘካርያስ ሕይወት መጨረሻ ገደማ ነበር።

መጽሐፉ በአጠቃላይ በዘካርያስ ብቻ ወይም በሌሎች ሁለትና ሦስት ሰዎች ስለ መጻፉ ምሁራን ክርክር ይገጥማሉ። ብዙዎቹ ሊቃውንት ዘካርያስ 1-8 የተጻፈው ቤተ መቅደሱ ከመጠናቀቁ በፊት ከ520-518 ዓ.ዓ. በነበረው ጊዜ ውስጥ በዘካርያስ እንደሆነ ይስማማሉ። ክርክሩ የሚካሄደው ከዘካርያስ 9-14 ባለው ክፍል ላይ ነው። አንዳንድ ምሁራን ዘካርያስ 9-11 የተጻፈው ባልታወቀ ሁለተኛ ሰው ሲሆን፤ ዘካርያስ 12-14 ደግሞ በሌላ ሦስተኛ ሰው እንደ ተጻፈ ያምናሉ። ሌሎች ምሁራን ደግሞ ዘካርያስ 9-14 የተጻፈው በሌላ ሁለተኛ ሰው ነው ይላሉ። እነዚህ ምሁራን የዘካርያስ የመጨረሻ ክፍል የተጻፈው ከ300-100 ዓ.ዓ. ነው ይላሉ።

አንዳንድ ምሁራን ትንቢተ ዘካርያስን ቢያንስ ሁለት ሰዎች እንደጻፉትና የመጨረሻው ክፍል ዘግይቶ እንደተጻፈ የሚያምኑት ለምንድን ነው? በመጀመሪያ ደረጃ የትንቢተ ዘካርያስ የመጨረሻ ክፍል ከመጀመሪያዎቹ ስምንት ምዕራፎች ጋር ሲወዳደር በአጻጻፍ ስልቱና በሥነ-መለኮት ትምህርቱ ከፍተኛ ልዩነት ማሳየቱ በሌላ ጸሐፊ መጻፉን የሚያመለክት ነው ይላሉ። ሁለተኛ፤ ዘካርያስ (አፖካሊፕቲክ) ተብሎ የሚጠራ የሥነ-ጽሑፍ ዓይነት ክፍል እንደሆነ ይናገራሉ። አፖካሊፕቲክ ሥነ-ጽሑፍ በአብዛኛው ስለ መላእክት፤ ስለ ሕልሞችና ራእዮች፤ ስለፍርዶችና የእግዚአብሔር ልጆች ባልተለመዱ መንገዶች ስለላንብቶ ሁኔታ የሚተርክ ነው። እነዚህ ምሁራን የዚህ ዓይነቱ የአጻጻፍ ስልቅ የተጀመረው ከ300 ዓ.ዓ. በኋላ ነው ይላሉ። ስለዚህ ዘካርያስ ይኖር ከነበረበት ከብዙ ዓመታት በኋላ በአንድ ሌላ ሰው ተጽፎ በትንቢተ ዘካርያስ ላይ እንደተጨመረ ያስባሉ።

ወገ አጥባቂ የሆኑ ምሁራን ግን ይህንን መጽሐፍ በአጠቃላይ የጻፈው ዘካርያስ ነው ብለው ያምናሉ። የአጻጻፍ ስልት ልዩነት የመናሩ ምክንያት ዘካርያስ የተለያዩ ዓይነት የአጻጻፍ ስልቶችና ጽሑፎችን መጠቀሙ ነው። ዘካርያስ ተዳጊዎቹን ስምንት ምዕራፎች የነቢይነት አገልግሎቱን በጀመረበት የመጀመሪያው የወጣትነት ዘመኑ የጻፋቸው ሲሆን፤ የመጨረሻዎቹን አራት ምዕራፎች ደግሞ በሕይወቱ ዘመኑ መጨረሻ ገደማ እግዚአብሔር ወደፊት ስለሚሆነው ነገር ከሰጠው ራእይ በኋላ የጻፋቸው ናቸው ብለው ያስባሉ። መጽሐፉ የተጠቃለለው ከ500-470 ዓ.ዓ. ነው ብለው ያስባሉ። ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ጸሐፊዎች እንደ ጻፉት የሚጠቁም ምንም መረጃ ስለሌለ መጽሐፉን በሙሉ የጻፈው ዘካርያስ እንደሆነ መቀበል የተሻለ አግራጭ ነው።

የትንቢተ ዘካርያስ ታሪካዊ ሥረ-መሠረት

14ኛ ጥያቄ፡ በአንደኛ ቀን ትምህርት የተማርኸውን የትንቢተ ሐጌን ታሪካዊ ሥረ መሠረት ከልሰ

አይሁድ በ539 ዓ.ዓ. ከምርኮ በተመለሱ ጊዜ ከፍተኛ መንቃቃትና ደስታ ተሰማቸው። ከሰባ ዓመታት በኋላ ከምርኮ እንደሚመለሱ እግዚአብሔር ለኤርምያስ የሰጣቸው ትንቢቶች እየተፈጸሙ ነበር። እግዚአብሔር በኢሳይያስ፤ በኤርምያስና በሕዝቅኤል የሰጣቸው ሌሎች ትንቢቶችም በቶሎ እንደሚፈጸሙ ያምኑ ነበር (ለምሳሌ፡- ኤርምያስ 30-33፤ ሕዝቅኤል 36-39)። እነዚህ ትንቢቶች አይሁድ ወደዛ ምድራቸው እንደሚመለሱ፤ መሢሔ እንደሚመጣ፤ በአሕዛብ አገዛዝ ሥር መኖራቸው እንደሚያከትም፤ ታላቁ ቤተ መቅደስ እንደገና እንደሚሠራ፤ የእግዚአብሔር መንግሥት እንደሚጀምርና መከራቸው እንደሚያበቃ የሚናገሩ ነበሩ። ስለዚህ በታላቅ ደስታ የሚመጣውን በረከት በሚጠባበቅ ልብ ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሰው፤ እግዚአብሔርን ለማምለክ መሠዊያ ከማቆማቸውም የቤተ መቅደሱን ሥራ ጀመሩ።

ነገር ግን እነዚህ ተስፋዎች አለመፈጸማቸውን ለማወቅ ብዙ ጊዜ አልወሰደባቸውም። የቤተ መቅደሱን ሥራ እንደጀመሩ በተለይ ከሳምራውያን በኩል ተቃውሞ ገጠማቸው። ሳምራውያን ከፊል አይሁዳውያን ከፊል አሕዛብ የሆኑ በጥንታዊቷ የእስራኤል ምድር ይኖሩ

የነበሩ ናቸው። አይሁድ የቤተ መቅደሱን ሥራ ወዲያው ለግቆም ተገደዱ። ይህም አይሁድ ከአሕዛብ ተጽዕኖ ነፃ እንዳልሆነና አገራቸው ከቁጥር የማትገባ የፋርስ ንጉሠ ነገሥት ግዛት ከፍለ ሀገር እንደነበረች አረጋገጠላቸው።

አይሁድ በየስፍራው የሚመለከቱት ከ50 ዓመታት በፊት ባቢሎን ኢየሩሳሌምን በደመሰሰች ጊዜ የተረፉትን ፍርስራሾች ነበር። የቤተ መቅደሱ፣ የኢየሩሳሌም ቅጥርና በውስጧ የሚገኙ ቤቶች ፍርስራሽ በአካባቢው ነበር። አይሁድ የቤተ መቅደሱን ሥራ ለግቆም ስለተገደዱ የየራሳቸውን ቤቶች መሥራት ጀመሩ። የእግዚአብሔርን ነገሮች ረስተው፣ ለራሳቸው ፍላጎት ብቻ የሚጠነቀቁ ራስ ወዳዶች ሆኑ። ወዲያው ሁሉን ነገር የሚያጥሉ ሆኑና እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ ይፈጽም ይሆንን? የሚል ጥያቄ አቀረቡ። ሌሎች ደግሞ ተስፋ መቁረጥ ጀመሩ። ደግሞም የተመለሱት አይሁድ ቁጥር ጥቂት ስለነበረ ብዙ ሕዝብ አልነበረም። ድርቅና ራብ አከታትሎ ያጠቃቸው ነበር። የእግዚአብሔር ተስፋዎች የታሉ? እግዚአብሔር በተስፋዬቱ ምድር እንደሚባርካቸው አምነው መመለሳቸው ስሕተት ነበርን? በዚህ ሁኔታ ዓመታት እየተቆጠሩ ሲሄዱ ሕዝቡ የበለጠ ተስፋ እየቆረጡና ለመንፈሳዊ ነገሮች ያላቸው ፍላጎት እየቀነሰ ይሄድ ነበር።

በመካከሉ እግዚአብሔር ሁለት ነቢያትን ጠራ። በመጀመሪያ ሐጌ እግዚአብሔር ሕዝቡን ያልባረከው በራስ ወዳድነት ተይዘው የየራሳቸውን ፍላጎት ብቻ ለማሟላት ይጥሩ ስለነበር እንደሆነ ነገራቸው። ንስሐ በመግባትና ቤተ መቅደሱን በመሥራት ለእግዚአብሔር መታዘዝ ነበረባቸው። ሁለተኛ፣ ከሁለት ወራት በኋላ እግዚአብሔር ዘካርያስ የተባለ ሌላ ነቢይ ጠራ። አይሁድ ቤተ መቅደሱን መሥራት ከጀመሩ አምስት ወር አልፏቸው ነበር። በዚያኑ ወቅት ተንትናይ የተባለና ሌሎች የፋርስ ባለ ሥልጣናት አይሁድ ቤተ መቅደሱን በመሥራታቸው በፋርስ መንግሥት ላይ በእርግጥ ዓምፀው እንደሆነ ለመመርመር መጡ። እነርሱም የመሪዎችን ስም ጻፉና ወደ ዳርዮስ ደብዳቤ ላኩ። አይሁድ የገንባታውን ሥራ የቀጠሉ ቢሆንም ሥራውን መቀጠል የሚችሉት እስከመቼ እንደሆነ በማሰብ ሳይደነቁ አልቀሩም። ከዚህ ቀደም እንደሆነው ጠላቶቻችን ያስቆሙን ይሆን? ብለው መሥጋታቸው አልቀረም። ስለዚህ ተስፋ

መቁረጥ ጀመሩ። እግዚአብሔር ዘካርያስን የጠፋው እነዚህን ተስፋ የቀረጡ ሕዝብ እንዲያገለግል ነበር። አገልግሎቱ የሕዝቡን መንፈሳዊ ሕይወት እንደገና ማደስ ነበር። ዘካርያስ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን በማፍረሳቸው ተጠያቂዎች እንደሆኑ በመንገር ሕዝቡን ያስጠነቅቃቸዋል። ሕዝቡ ንስሐ እንዲገቡና ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ይነግራቸዋል። እግዚአብሔር የሚባርካቸው ይህ ሲሆን ብቻ ነበር። እግዚአብሔር ከእነርሱና ከመሪዎቻቸው ከዘሩባቤልና ከኢያሱ ጋር እንደሆነ፣ የሰጣቸውም ተስፋ እንደሚፈጸም በመናገር ሕዝቡን ያበረታታቸዋል። የቤተ መቅደሱ ሥራ ይጠናቀቃል! እግዚአብሔር ሕዝቡን ይጠብቃል። በመሢሔም መምጣት የእግዚአብሔር ተስፋዎች ይፈጸማሉ።

15ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በዚያን ዘመን አይሁድ የነበራቸው ዝንባሌ ዛሬ ብዙ ክርስቲያኖች ካላቸው ዝንባሌ ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው? ለ) በዘካርያስ ዘመን የእግዚአብሔርን በረከት ለማግኘት የሚያስችሉት ቅድመ-ሁኔታዎች ከዛሬዎቹ ጋር አንድ ዓይነት የሚሆኑት በምን መንገድ ነው? ሐ) እግዚአብሔር ወደፊት ስለሚያደርገው ነገር እኛም እንደ ዘካርያስ በመናገር ክርስቲያኖችን እንዴት ማበረታታት እንችላለን?

ዘካርያስ አገልግሎቱን ለብዙ ዓመታት ቀጥሎ ነበር። ዘካርያስ የአይሁድ ሕዝብ መንፈሳዊ ተሐድሶ በተካሄደና ቤተ መቅደሱ እንደገና በተሠራ ጊዜ ታላቅ ድርሻ እንዳበረከተ ከመጽሐፈ ዕዝራ እናነባለን (ዕዝራ 5:2)። የቤተ መቅደሱ ሥራ በ516 ዓ.ዓ. ሲጠናቀቅ ዘካርያስ ምስክር እንደነበር አንጠራጠርም። አገልግሎቱን በሚጀምርበት ጊዜ ወጣት የነበረ ይመስላል (ዘካርያስ 2:4)። ስለዚህ አስቲርን እስካገባው ንጉሥ እስከ ቀዳማዊ አርጤክስስ ዘመነ መንግሥት ድረስ ሳይኖር አልቀረም (465-424 ዓ.ዓ.)።

የትንቢተ ሐገን፣ የትንቢተ ዘካርያስንና የመጽሐፈ ዕዝራን አንዳንድ ክስተቶች የሚገልጸውን ሠንጠረዥ እንደሚከተለው ተመልከት፡-

1. የሐገ የመጀመሪያ መልእክት ነሐሴ 29 ቀን 520 ዓ.ዓ.፥
(ሐገ 1:1-11፤ ዕዝራ 5:1)
2. የቤተ መቅደሱ ሥራ መቀጠል መስከረም 21 ቀን 520 ዓ.ዓ.፥
(ሐገ 1:12-15፤ ዕዝራ 5:2)
3. የሐገ ሁለተኛ መልእክት (ሐገ 2:1-9) ጥቅምት 17 ቀን 520 ዓ.ዓ.፥
4. የዘካርያስ የመጀመሪያ መልእክት ገዳር 520 ዓ.ዓ.፥
(ዘካርያስ 1:1-6)
5. የሐገ ሦስተኛ መልእክት (ሐገ 2:10-19) ታኅሣሥ 18 ቀን 520 ዓ.ዓ.፥
6. የሐገ አራተኛ መልእክት (ሐገ 2:20-23) ታኅሣሥ 18 ቀን 520 ዓ.ዓ.፥
7. ለንጉሥ ዳርዮስ የተጻፈ ደብዳቤ 519-518 ዓ.ዓ.፥
(ዕዝራ 5:3-6:14)
8. ዘካርያስ በሌሊት ያያቸው ራእዮች የካቲት 15 ቀን 519 ዓ.ዓ.፥
(ዘካርያስ 1:7-6:8)
9. የኢያሱ አክሊል መድፋት (ዘካርያስ 6:9-15) የካቲት 519 ዓ.ዓ.፥
10. ሕዝቡ ንስሐ እንዲገቡ ዘካርያስ አጥብቆ ታኅሣሥ 7 ቀን 518 ዓ.ዓ.፥
መጠየቁ (ዘካርያስ 7-8)
11. የቤተ መቅደሱ መመረቅ (ዕዝራ 6:15-18) መጋቢት 12 ቀን 516 ዓ.ዓ.፥
12. የዘካርያስ የመጨረሻ ትንቢት (ዘካርያስ 9-14) ከ480 ዓ.ዓ. በኋላ (?)

16ኛ ጥያቄ፥ ስለ ዘካርያስ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። በመዝገበ ቃላት ውስጥ የምታገኛቸውን ጠቃሚ ትምህርቶች ዘርዝር።

የትንቢተ ዘካርያስ አስተዋጽኦ።

ክፍል 1፥ አይሁድ ቤተ መቅደሱን በመሥራት ላይ እያሉ የተነገሯቸው መልእክቶች (ዘካርያስ 1-8)

1. ሕዝቡ ንስሐ እንዲገቡ ዘካርያስ ጥሪ ማድረጉ (ዘካርያስ 1:1-6)፥
2. ዘካርያስ በሌሊት ያያቸው ስምንት ራእዮች (ዘካርያስ 1:7-6:8)፥

ሀ. የመጀመሪያው ራእይ - በዛፎች መካከል የቆመው ፈረሰኛ (ዘካርያስ 1:7-17)፤

ለ. ሁለተኛው ራእይ - አራቱ ቀንዶችና አራት ጠራቢዎች (ዘካርያስ 1:18-21)፤

ሐ. ሦስተኛው ራእይ - የመለኪያ ገመድ የያዘ ሰው (ዘካርያስ 2)፤

መ. አራተኛው ራእይ - ለታላቁ ካህን ለኢያሱ የተሰጡት ጌዶች አልባላት (ዘካርያስ 3)፤

ሠ. አምስተኛው ራእይ - የወርቁ መቅረዝና ሁለት የወይራ ዛፎች (ዘካርያስ 4)፤

ረ. ስድስተኛው ራእይ - በራሪ የመጽሐፍ ፕቅልል (ዘካርያስ 5:1-4)፤

ሰ. ሰባተኛው ራእይ - በኢፍ መስፈሪያ ውስጥ ተቀምጣ የነበረችው ክፉ ሴት (ዘካርያስ 5:5-11)፤

ሸ. ስምንተኛው ራእይ- አራቱ ሰረገሎች (ዘካርያስ 6:1-8)።

3. የታላቁ ካህን የኢያሱ ተምሳሌታዊ አክሊል መጫን (ዘካርያስ 6:9-15)፤

4. ጾምን የሚመለከት ችግርና የወደፊት ታላላቅ ተስፋዎች (ዘካርያስ 7-8)፤

ክፍል 2፡ መጨረሻውን ጊዜ የሚመለከቱ ለአይሁድ የተሰጡ ሁለት መልእክቶች (ዘካርያስ 9-12)፤

1. የመጀመሪያው መልእክት - የመሢሔ መምጣትና ተቀባይነት ማጣት (ዘካርያስ 9-11)፤

2. ሁለተኛው መልእክት- የመሢሔ መምጣትና ተቀባይነት ማግኘት (ዘካርያስ 12-14)።

** የትንቢተ ዘካርያስ ሁለተኛ ክፍል የተጻፈው የመጀመሪያው ክፍል ከተጻፈ ከብዙ ዓመታት በኋላ ሳይሆን አይቀርም። ብዙ ምሁራን ሁለተኛው ክፍል የተጻፈው የቤተ መቅደሱ ሥራ ከተጠናቀቀ በኋላ ነው ብለው ያስባሉ።

የትንቢተ ዘካርያስ ዓላማ

ማንኛውም የቤተ ክርስቲያን መሪ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለመምራት የሚያስችሉ ስጦታዎች ሁሉ ለብቻው ሊኖሩት አይችሉም። ዳሩ ግን እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያንን ያዋቀረው እንደ አንድ አካል በመሆኑ፤ እያንዳንዱ የቤተ ክርስቲያን አባል የተለዩ ስጦታዎችና ችሎታዎች ይኖሩታል። እነዚህም በኅብረት በመሥራት ጠንካራ ቤተ ክርስቲያንን ያስገኛሉ።

እግዚአብሔር ሐጌን የጠራው ከምርኮ የተመለሱ አይሁዳውያን ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ ለማነሣሣት ነበር። ዳሩ ግን የእግዚአብሔር ፍላጎት ከቤተ መቅደስ ሕንጻ ሥራ የላቀ ነበር። የቤተ መቅደሱ ሕንጻ ሥራ እንደተጠናቀቀ ሕዝቡ ያመልኩት ዘንድ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው እንዲዘጋጁ ይፈልግ ነበር። ስለዚህ እግዚአብሔር ነቢዩ ዘካርያስን በመጥራት፤ በሕዝቡ መካከል መንፈሳዊ መነቃቃትን ለማምጣት ተጠቀመበት። ሐጌና ዘካርያስ በአንድነት በመሆን ቤተ መቅደሱ እንዲሠራና በሕዝቡ መካከል መንፈሳዊ ተሐድሶ እንዲካሄድ ለማድረግ ችሉ።

ዘካርያስ እግዚአብሔር ዛሬም ከአንድ የቤተ ክርስቲያን መጋቢ ወይም መሪ የሚፈልገው ዓይነት ሰው ምሳሌ ነው። ዘካርያስ አንድ የቤተ ክርስቲያን መጋቢ ለሕዝቡ መንፈሳዊ ዕድገትና ተሐድሶ ለማምጣት ከፈለገ ማድረግ ያለበትን ብዙ ተግባራት አሟልቶአል። ትንቢተ ዘካርያስ የተጻፈው በሚከተሉት ምክንያቶች ነው፡-

1. ዘካርያስ ሕዝቡ ለእግዚአብሔር የገቡትን ቃል ኪዳን በመተላለፋቸው ሕዝቡን ይወቅሳቸዋል። እግዚአብሔር በፍርድ እንዳስማረካቸው እንደ ቀድሞ አባቶቻቸው ሆነው ነበር (ዘካርያስ 1:3-5፤ 7:8-14)። ዘካርያስ መልካም መጋቢዎች ሁሉ እንደሚያደርጉት፤ ሕዝቡን ከኃጢአታቸው ጋር ያፋጥጣቸዋል፤ ንስሐ እንዲገቡ አለበለዚያ ግን ስለ ኃጢአታቸው የእግዚአብሔር ፍርድ እንደሚጠብቃቸው በመንገር ያስጠነቀቃቸዋል።

2. ዘካርያስ ሕዝቡን መውቀስ ብቻ ሳይሆን፤ ለችግራቸው የሚሆን መፍትሔም ይሰጣቸዋል። ንስሐ እንዲገቡና ወደ እግዚአብሔር

እንዲመለሱ ይነግራቸዋል (ዘካርያስ 1:3-5)። እግዚአብሔር በቤተ መቅደስ የሚያቀርቡትን አምልኮ የሚቀበለው ንስሐ ንብተው እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ላደረገው ቃል ኪዳን ሲታዘዙ ብቻ እንደሆነ ይገልጥላቸዋል። እግዚአብሔር ለቃል ኪዳኑ ለሚታዘዙ ሊሰጥ ቃል የገባው በረከት ወደ ሕዝቡ የሚመጣው ይህን ካደረጉ በኋላ ብቻ ነበር (ዘካርያስ 6:9-15፤ 8:13)።

3. ዘካርያስ እውነተኛ ንስሐ የሰዎችን ባሕርይ እንደሚለውጥ ያውቅ ነበር። ስለዚህ ሕዝቡ እንዴት መለወጥ እንዳለባቸው ይናገራል። ለእግዚአብሔር ያላቸው መታዘዝ ከጎረቤቶቻቸው ጋር በሚኖሩት ኑሮና በማኅበራዊ ፍትሕ መገለጥ አለበት (ዘካርያስ 7:9-10)።
4. ዘካርያስ በእግዚአብሔር ላይ ባላቸው እምነት ተስፋ ቈርጠው የነበሩትን አይሁድ ለማጽናናትና ለማበረታታት ፈልጎ ነበር። ይህንንም በሁለት ዐበይት መንገዶች አደረገው፤ በመጀመሪያ፣ ሌሊት ባያቸው ራእዮቹ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር እንደሆነና ለሕዝቡ እንደሚጠነቀቅ አስተማራቸው። አሁንም አሕዛብን እየተቆጣጠረ ነበር። እግዚአብሔር መሪዎቻቸው ከሆኑት ከዘሩባቤልና ከኢያሱ ጋር ነበር። (በዘካርያስ ዘመን ለአይሁድ የተሰጠው የማበረታቻ መልእክት በዘካርያስ 1-8 ይገኛል።)

ሁለተኛ፣ የሩቁን መጪ ጊዜ በማሳየት አበረታታቸው። ስለሚመጣው መሢሕና እግዚአብሔር በዘመናት ሁሉ የገባላቸውን ቃል ኪዳን ሁሉ ይህ መሢሕ እንዴት እንደሚፈጽምላቸው ነገራቸው። (ስለ መጪው ጊዜ በመናገር አይሁድን ያበረታታበት መልእክት በዘካርያስ 8-14 ይገኛል።)

17ኛ ጥያቄ፡ ሀ) አራቱ የዘካርያስ ዓላማዎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከምእመናኖቻቸው ጋር ሊኖሯቸው ከሚገቡ ዓላማዎች ጋር የሚመሳሰሉት እንዴት ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያን ያሉ መሪዎች እነዚህን አራት ዓላማዎች በሙሉ ያሟሉባቸውን መንገዶች የሚገልጹ ምሳሌዎችን ስጥ። ሐ) እነዚህን ዓላማዎች በተሻለ መንገድ እንዴት ሊያሟሏቸው ይችላሉ?

በትንቢተ ዘካርያስ ውስጥ የሚገኙ ዐበይት ትምህርቶች

1. የመጨረሻዎቹ ዘመን

ከሥነ- መለኮት ትምህርት ዐበይት ክፍሎች አንዱ (ኤስካቶሎጂ) በመባል የሚታወቅ ሲሆን፤ ይህም በመጨረሻው ዘመን ስለሚሆኑት ነገሮች የሚመለከት ጥናት ነው። እስካሁን ድረስ የተመለከትናቸውን የነቢያትን መጻሕፍት ስናጠና ሁሉም በአንድ ወይም በሌላ መንገድ በመጨረሻው ዘመን ስለሚሆኑ ነገሮች እንደሚናገሩ አስተውለናል። በሩቁ መጪ ጊዜ ስለሚፈጸሙት ተናጠል ክስተቶች ለመናገር (የጌታ ቀን) ወይም (በዚያ ቀን) የሚሉ ሐረጎችን ይጠቀማሉ። ዳሩ ግን በመጨረሻው ዘመን ስለሚሆነው ነገር በጊዜ ቅደም ተከተል የሰፈረ ዝርዝር መግለጫ ያቀረበ አንድም ነቢይ የለም። የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን በዘመን መጨረሻ በሚሆኑ ነገሮች የአፈጻጸም ቅደም ተከተል ላይ የማይለግሙበት አንዱ ምክንያት ይህ ነው። ስለዚህ በተለያዩ ስፍራዎች የተሰጡትን መረጃዎች ማጠናቀርና ስለ መጨረሻው ዘመን ወደ አንድ አሳብ መድረስ የራሳችን ኃላፊነት ነው።

በብሉይ ኪዳን ከሚገኙት መጻሕፍት ሁሉ በተሻለ ሁኔታ በመጨረሻው ዘመን ስለሚፈጸሙት ነገሮች ግልጽ መረጃ የሚሰጡን ሁለት የትንቢት መጻሕፍት አሉ። እነርሱም ትንቢተ ዳንኤልና ዘካርያስ ናቸው። ትንቢተ ዳንኤል የሚያተኩረው በመጨረሻ ዘመን በአሕዛብ መንግሥታት ዘንድ ምን እንደሚሆን በመናገር ላይ ነው። ዳንኤል ስለ አይሁድ ቢናገርም እንኳ፤ ታሪካቸውን አስቀድሞ የሚናገረው ከአሕዛብ መንግሥታት ጋር ካላቸው ግንኙነት አንጻር ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ዘካርያስ የሚያተኩረው የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝብ የሆኑትን የእስራኤልን ሕዝብ በሚመለከት ጉዳይ ላይ ነው። ዘካርያስ በተጨማሪ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ መምጣት በግልጽ ከተነገሩ መረጃዎች አንዳንዶቹን ይሰጠናል።

ቀጥሎ ዘካርያስ የጠቀሳቸውን የመጨረሻውን ዘመን ክስተቶች ልብ ብለህ ተመልከት፡-

- ሀ. እስራኤል በመጨረሻው ዘመን እንደገና ትሰበሰባለች፤ ትታደሳለችም (ዘካርያስ 10:9-12)፤
- ለ. ኢየሩሳሌም በመጨረሻው ዘመን ትከበባለች (ዘካርያስ 12:1-3፤ 14:1-2)፤
- ሐ. በመጀመሪያ አሕዛብ እስራኤልን ያሸንፋሉ (ዘካርያስ 14:2)፤

መ. እግዚአብሔር ኢየሩሳሌምን ይታደጋል (ዘካርያስ 14:3-4)፤

ሠ. እግዚአብሔር በአሕዛብ ላይ ይፈርዳል (ዘካርያስ 12:9)፤

ረ. ይሁዳና እስራኤል እንደገና አንድ ሕዝብ ይሆናሉ (ዘካርያስ 10:9-12)፤

ሰ. አይሁድ የገደሉትን መሢሔን በሚያዩበት ጊዜ ይለወጣሉ፤
ከኃጢአትም ይነጻሉ (ዘካርያስ 12:10-13:9)፤

ሸ. የደብረ ዘይት ተራራ ለሁለት ይሰነጠቃል። ከኢየሩሳሌም የሚፈስስ ወንዝ ይወጣል (ዘካርያስ 14:4-6)፤

ቀ. አዲስ ፍጥረት፣ አዲሲቷ ኢየሩሳሌም፣ እንዲሁም አዲስ ቤተ መቅደስ ይሠራል፣ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ይገዛል (ዘካርያስ 14:6-21)፤

በ. አሕዛብ በኢየሩሳሌም ያመልካሉ (ዘካርያስ 14:16)።

2. መሢሔ ኢየሱስ ክርስቶስ

ትንቢተ ዘካርያስ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ እጅግ አስደናቂ ትንቢቶችን የያዘ መጽሐፍ ነው። ትንቢቶቹ ዛሬ የኢየሱስን ታሪክ ለምናውቅ ለእኛ አስደናቂ ላይሆኑ ይችላሉ። ይሁን እንጂ እነዚህ ትንቢቶች ከመፈጸማቸው ከአራት መቶ ዓመታት በፊት መሰጠታቸውንና ያለ አንዳች ስሕተት በትክክል መፈጸማቸውን ስናስብ እንደነቃለን። ከአራት መቶ ዓመታት በኋላ የሚፈጸመውን ነገር ቀርቶ ከአሥር ዓመት በኋላ የሚሆኑትን ነገሮች እንኳ ግን አስቀድሞ ሊናገር ይችላል? ዳሩ ግን እግዚአብሔር ያለፈውን እንደሚያውቅ ሁሉ የወደፊቱንም ያውቃል። ለእርሱ በመቶ ወይም ከሺህ ከሚቂጠሩ ዓመታት በፊት እንኳ የሚሆኑትን ነገሮች አስቀድሞ መናገር እጅግ ቀላል ነው። ቀጥሎ የቀረበው ሰንጠረዥ ስለ መሢሔ ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰጡ ትንቢቶች እንዴት እንደተፈጸሙና የወደፊቱ ደግሞ እንዴት እንደሚፈጸሙ ያሳየናል።

ትንቢት	የተነገረበት ክፍል	የትንቢቱ ፍጻሜ
ኢየሱስ ትሁት ይሆናል	ጳውሎስ 6:12፤ 13:7	ግብፁ 26:31፤ 56
ኢየሱስ ሰው ይሆናል	ጳውሎስ 6:12፤ 13:7	ሉቃስ 2
ኢየሱስ ተቀባይነት አይኖረውም በሠላላ ብርም ይሸጣል	ጳውሎስ 11:12-13	ግብፁ 26:15፤ 27 :9-10
ኢየሱስ በጦር ይጋል፣ ይገደላልም	ጳውሎስ 12:10 ፤ 13:7	ግብፁ 26:31፤ ዮሐ. 19:37
ኢየሱስ ካህን ይሆናል	ጳውሎስ 6:13	ዕብራውያን 6:20
ኢየሱስ የሰላምና የጽድቅ ንጉሥ በመሆኑ በኢየሩሳሌም ይነግጣል	ጳውሎስ 6:13፤ 9:9፤ 14:9፤ 16	ግብፁ 21:5፤ ራእይ 11:15፤ ራእይ 19:6
ኢየሱስ በከብር በመመለስ ሕዝቡን እስራኤልን ነፃ ያወጣል	ጳውሎስ 14:1-6	ግብፁ 25:31
ኢየሱስ የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ይሠራል	ጳውሎስ 6:12-13	
ኢየሱስ አዲስ የዓለም ሥርዓት ይመሠርታል	ጳውሎስ 14:6-19	ራእይ 21:22-27፤ 22 :1፤ 5
ኢየሱስ በታል ኪዳን ደም እስራኤልን ያድባል	ጳውሎስ 9:11	ግብፁ 14:24
ኢየሱስ ለተበተኑና እንደ በጎች ለሚቅበዘዙት ሕዝቡ እረኛ ይሆናል	ጳውሎስ 10:2	ግብፁ 9:36

**** የትንቢት መጻሕፍት የኢየሱስን የመጀመሪያና ዳግመኛ ምጽአት በግልጽ ለይተው እንደማያመለክቱ ልብ በል። አንድ ጊዜ ተቀባይነት ስለማይኖረውና ተስቅሎ ስለሚገደለው ስለ ትሑቱ ኢየሱስ ይናገራሉ። በሚቀጥለው ቁጥር ደግሞ አይሁዳውያን ስለሚቀበሉት እንዲሁም በጽድቅና በሰላም ስለሚገዛው ንጉሥ ይናገራሉ። በሽለቆ ሥር ቆሞ አሻግሮ የሚመለከት አንድ ሰው እጅግ የተቀራረቡ በሚመስሉ ተራሮች መካከል ያለውን ርቀት በትክክል መናገር እንደማይችል፤ የወደፊቱን ብዙ መቶ ዓመታት አሻግረው የተመለከቱት ነቢያት በኢየሱስ የመጀመሪያና ዳግም ምጽአት መካከል ያለውን ልዩነት ለመመልከት አልቻሉም። ነቢያቱ የሚናገሩት ስለ ሁለት የተለያዩ ጊዜያት መሆኑ የታወቀው ከኢየሱስ የመጀመሪያ አመጣጥ በኋላ ነው።**

18ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በዘመን መጨረሻ የሚፈጸመውን ነገር ማወቅ ዛሬ በክርስቲያናዊ ጉዞአችን የሚያበረታታን እንዴት ነው? ለ) የከርዮስ ትንቢቶች የሚያበረታቱን እንዴት ነው?

3ኛ ቀን፡ - ዘካርያስ 1-14

ብዙ ሰዎች እግዚአብሔር ትንቢትን የሰጠው ወደፊት ምን እንደሚሆን እንድናውቅ ነው ብለው ያስባሉ። ስለዚህ የትንቢትን መጻሕፍት የሚያጠኑት በከፍተኛ ጉጉት ነው። ወደፊት በመካከለኛው ምሥራቅ ምን እንደሚሆን ለማወቅ፣ ወይም ሩስያ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጠቅሳ እንደሆነ ወይም በመጨረሻዎቹ ቀናት ከእስራኤል ጋር የሚዋጉት አገሮች የትኞቹ እንደሆኑ ለማወቅ በመጓጓት ያጠናሉ።

19ኛ ጥያቄ፡ አንዳንድ ክርስቲያኖች ትንቢትን በተመለከተ የዚህ ዓይነት አመለካከት ሲጠቀሙ ያየኸው እንዴት ነው?

እግዚአብሔር የትንቢት መጻሕፍትን መልእክት የሰጠን ወደፊት ምን እንደሚሆን የማወቅ ፍላጎታችንን ለማርካት አይደለም። ትንቢት የተሰጠው የእግዚአብሔርን ሕዝቦች በተለይም ደግሞ በሰደት ውስጥ የሚኖሩትን እግዚአብሔር የበላይ ተቆጣጣሪ መሆኑን በማስተማር ለማበረታታት ነው። እግዚአብሔር ስለመጪው ጊዜ ዕቅድ አለው። ይህ ዕቅድ ጦርነቶችንና ፍርድን የሚጨምር ነው። ይህም ቢሆን በእግዚአብሔር ቁጥጥር ሥር የሚፈጸም ነው። ይህ ዕቅድ በሚጠቃለለበት ጊዜ እግዚአብሔር ፍጹም በሆነው ምድር ይነግሣል። ኃጢአትና ሞት ይደመሰሳሉ። ክርስቲያኖች በእምነታችን ምክንያት በምንሰደድበት ጊዜ ወይም ብዙ ችግሮች ሲያጋጥሙን ፍጻሜያችን መልካም መሆኑን በማስታወስ ልብ ገዝተን ልንኖርና በእምነታችን ልንጸና እንችላለን። ወደፊት እግዚአብሔር ምን ሊያደርግ እንዳለው በእምነት መመልከት እንችላለን።

በትንቢተ ዘካርያስ ውስጥ ዘካርያስ ተስፋ የቆረጡትን አይሁድ የሚያበረታታበት ዋና መንገድ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን መምጣትና እርሱም የሚያመጣውን በረከት በማሳየት እግዚአብሔር የሁሉ ነገር የበላይ ተቆጣጣሪ መሆኑን በማረጋገጥ ነበር።

20ኛ ጥያቄ፡ ዘካርያስ 1-14 አንብብ። ሀ) ዘካርያስ ያያቸውን የተለያዩ ራእዮች ዘርዝር። የእነዚህ ራእዮች ትርጉም ምን ይመስልሃል?

ለ) በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ወደፊት ስለሚሆኑ ነገሮች የተጠቀሱትን የተለያዩ ትንቢቶች ዘርዘር። ሐ) ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የተጠቀሱትን የተለያዩ ትንቢቶች ዘርዘር።

4ኛ ቀን፡ -

ክፍል 1፡ አይሁድ ቤተ መቅደሱን በመሥራት ላይ ሳሉ የመጡላቸው መልእክቶች (ዘካርያስ 1-8)

1. ዘካርያስ ንስሐ እንዲገቡ ለሕዝቡ ጥሪ አደረገ (ዘካርያስ 1፡1-6)

አይሁድ ለእግዚአብሔር ታዝዘው ቤተ መቅደሱን እየሠሩ ቢሆኑም እንኳ በሕይወታቸው አሁንም ኃጢአት ነበር። ስለዚህ ትንቢተ ዘካርያስ የሚጀምረው አይሁድን ስለ ኃጢአታቸው በመውቀስና ንስሐ እንዲገቡ ጥሪ በማድረግ ነው። ለእግዚአብሔር አንድ ነገር ከምናደርግለት ይልቅ ብንቀደስለት ይመረጣል። እግዚአብሔር የምናደርግለትን ነገር የሚቀበለው ከኃጢአታችን ንስሐ ስንገባ ብቻ ነው። አይሁድ የዘካርያስን መልእክት ከሰሙ በኋላ ንስሐ ገቡ። እግዚአብሔርም ይባርካቸው ዘንድ ከሚችሉበት ሁኔታ ላይ ደረሱ።

21ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በዚህ ዘመን ብዙ ክርስቲያኖች ቅዱሳን ከመሆን ይልቅ የእግዚአብሔርን ነገር ማከናወን የሚቀላቸው ለምንድን ነው? ለ) ይህ ነገር ሲፈጸም እንዴት እንደተመለከትህ የሚያስረዱ ሥዕላዊ መግለጫዎችን ዘርዘር። ሐ) እግዚአብሔር ለእርሱ ምንም ነገር ከማድረጋችን በፊት እንቀደስ ዘንድ በእጅጉ አበክሮ የሚናገረው ለምን ይመስልሃል?

2. ዘካርያስ በሌሊት ያያቸው ስምንት ራእዮች (ዘካርያስ 1፡7-6፡8)

ሕዝቡ ከእግዚአብሔር ጋር ትክክለኛ ግንኙነት እንዲኖራቸው ካደረገው መልእክቱ ቀጥሎ፡ ዘካርያስ በአንድ ሌሊት ያያቸውን ስምንት ራእዮች ያቀርባል። እነዚህ ራእዮች በአሕዛብ እንደተጨቁኑ በመቁጠር ኃዘን የተሰማቸውንና ለእግዚአብሔር በሚሠሩት ሥራ ተስፋ ቆርጠው የነበሩትን አይሁዶች የሚያበረታቱ ነበሩ፤ እያንዳንዳቸው እግዚአብሔር ለአይሁዶች የሰጠውን ግልጽ የሆነ ልዩ የማበረታቻ መልእክት የያዙ ነበሩ።

ሀ. የመጀመሪያው ራእይ - በዛሬች መካከል ቆሞ የነበረው ፈረሰኛ (ዘካርያስ 1:7-17)

አይሁድ ወደ አገራቸው ቢመለሱም፤ ገና በአሕዛብ ቁጥጥር ሥር ነበሩ። አሕዛብ በምችት ሲዝናኑ እነርሱ ግን በመከራ ውስጥ ነበሩ። ነገር ግን እግዚአብሔር ነገሮችን ተቋጣጥሮ ነበር። ፈረሰኛው በዓለም ሁሉ ተዘዋውሮ ሰላምን እንዳገኘ ሁሉ እግዚአብሔርም ቤተ መቅደሱ እንደሚሠራና የእስራኤል ሕዝብ በሰላም እንደሚኖር ለአይሁድ ተስፋ ሰጠ። ሰላም እየመጣ ነበር፤ ዳሩ ግን እግዚአብሔር በእነርሱ ምትክ ሆኖ እስኪሠራና የይሁዳን ምድር እስኪያድስ ድረስ መጠበቅ ነበረባቸው።

ለ. ሁለተኛው ራእይ - አራት ቀንዶችና አራት ጠራቢዎች (ዘካርያስ 1:18-21)

ለአይሁድ ቀንድ የብርታትና የኃይል ምልክት ነበር። እነዚህ ቀንዶች እስራኤልን የበተኑትን መንግሥታት ወይም በአሕዛብ ላይ የነገሡትን ነገሥታት ሊያመለክቱ ይችላሉ። ቀንዶቹ እስራኤልን የበተኑና አይሁድን ወደ ምርኮ የወሰዱትን መንግሥታት የሚወክሉ ነበሩ። በዚህ ስፍራ የቀንዶቹ አራት መሆን አራት የተለያዩ መንግሥታትን የሚወክል ይሆናል የሚለው አሳብ ምሁራንን ያከራክራቸዋል። አንዳንዶች እነዚህ አራት መንግሥታት ባቢሎን፣ ሜዶንና ፋርስ፣ ግሪክና ሮም ናቸው ሲሉ፣ ሌሎች ደግሞ አሦር፣ ግብፅ፣ ባቢሎንና እንዲሁም ሜዶንና ፋርስ ናቸው ይላሉ።

አራቱ ጠራቢዎች የሚወክሉት ደግሞ ለአይሁድ መበተን ምክንያት የሆኑት የአሕዛብ መንግሥታት የሚቀጡባቸውን የእግዚአብሔርን የፍርድ መሣሪያዎች ነው። እስራኤልን የወጉ ሁሉ በተራቸው ይደመሰሳሉ። አንዳንድ ምሁራን እነዚህ አራት ጠራቢዎች ባቢሎንን የደመሰሰው ሜዶንና ፋርስ፣ ሜዶንና ፋርስን የደመሰሰው ግሪክ፣ ግሪክን የደመሰሰው ሮም፣ በመጨረሻ ላይ የሮምን መንግሥት የሚደመሰሰው መሢሐ ነው ብለው ያምናሉ።

ዋናው ትምህርት የእስራኤልን ጠላቶች እግዚአብሔር በራሱ ጊዜ ይደመሰሳቸዋል የሚለው ነው። እግዚአብሔር ጠላቶቹን የሚደመስሰባቸው የተለያዩ ዓይነት ጠራቢዎች አሉት።

ሐ. ሦስተኛው ራእይ - የመለኪያ ገመድ የያዘው ሰው (ዘካርያስ 2)

በዘካርያስ ዘመን የኢየሩሳሌም ቅጥሮችና የከተማው አብዛኛው ክፍል ተደምስሶ ነበር። ነህምያ ከአይሁድ ጋር ቅጥሩን ለመሥራት የሚመጣው ገና ከብዙ ዓመታት በኋላ ነበር። በጥንት ጊዜያት አንድ ከተማ ቅጥር ከሌለው፤ የማይረባና ጥቃት መፈጸም ለሚፈልግ ጠላት ሁሉ የተጋለጠ ነበር።

በዚህ ራእይ ዘካርያስ የኢየሩሳሌምን ከተማ ለመለካት የመለኪያ ገመድ የያዘ ሰው ይመለከታል። ዳሩ ግን በኢየሩሳሌም ከተማ የሚኖረው ሕዝብ እጅግ ብዙ ስለነበር ለመለካት ጨርሶ የማይቻል ነበር። እግዚአብሔር አንድ ቀን የኢየሩሳሌም ከተማ ቅጥር ሊኖራት እስከማይችል ድረስ እጅግ ታላቅ ትሆናለች የሚል ተስፋ ሰጠ። እግዚአብሔር ራሱ በከተማዋ ውስጥ ስለሚኖርና የእሳት ቅጥር ስለሚሆናት ለጥበቃ የሚሆን ምንም ዓይነት ቅጥር የማያስፈልግበት ጊዜ ይመጣል።

ከአይሁድ መካከል ከምርኮ የተመለሱት ጥቂቶች ብቻ ነበሩ። ብዙዎቹ በባቢሎንና በሌሎች አሕዛብ መካከል በምቾት መኖርን መረጡ። ስለዚህ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ጥሪ አደረገላቸው። አንድ ቀን አይሁድን ሁሉ ከዓለም ዙሪያ በመሰብሰብ ወደ ኢየሩሳሌም እንደሚያመጣቸው ተናገረ። በዚያም ከእነርሱ ጋር ከሚተባበሩ ሌሎች ሕዝቦች ጋር እግዚአብሔር አብሮአቸው ይሆንና ይባርካቸዋል።

መ. አራተኛ ራእይ - ለታላቁ ካህን ለኢያሱ የተሰጡ ንጹሕ አልባሳት (ዘካርያስ 3)

ኢያሱ የእስራኤል ሊቀ ካህን ነበር። ይሁን እንጂ የሚሠራበት ቤተ መቅደስና ከእርሱ አስቀድሞ የነበሩ ካህናት ይለብሱአቸው የነበሩት ዓይነት ንጹሕና ጌጠኛ አልባሳት አልነበሩትም። ታዲያ እርሱ በእርግጥ የሕዝቡ መንፈሳዊ መሪ ነበርን? እግዚአብሔር አገልግሎቱን ተቀብሏልን? ኢያሱ በእግዚአብሔር የተመረጠ መሣሪያ መሆኑን ለሕዝቡ ለማሳየት እግዚአብሔር ለዘካርያስ ራእይ ሰጠው። በዚያ ራእይ ሰይጣን ንጹሕ አይደለም በማለት ኢያሱን በእግዚአብሔር ፊት ሲከሰው እንመለከታለን። (እድፋም ልብስ የመንፈሳዊ ንጽሕና ጉድለት ምልክት ነበር።) እግዚአብሔር ግን ኢያሱን የመረጠው እርሱ እንደሆነና በፊቱ ንጹሕ እንደሆነ ለሰይጣን ያረጋግጥለታል። (ጥሩ ልብስና ንጹሕ ጥምጥም

ተደረገለት።) ሊቀ ካህን መሆን እንደሚገባው ለማረጋገጥ እግዚአብሔር ለኢያሱ የሊቀ ካህን ልብስ ሰጠው።

ካህን እንዲሆን የተጠራው ኢያሱ የእስራኤል ሕዝብ ተምሳሌትም ነበር (ዘጸአት 19:5-6)። ሰይጣን ኢያሱን እንደከሰሰ የእግዚአብሔር ምርጥ ሕዝብ የሆኑትን እስራኤልንም ንጹሕ አይደላችሁም በማለት ከሰሳቸው። ዳሩ ግን እግዚአብሔር አንጽቶ እንደገና የእርሱ ካህናት ይሆኑ ዘንድ ጠራቸው።

22ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ሰይጣን ኃጢአተኛ ነህ በማለት ለሚከሰው ክርስቲያን እግዚአብሔር ስለሚሰጠው መልስ ይህ ራእይ ጥሩ መግለጫ የሚሆነው እንዴት ነው? ለ) ኃጢአታችን የተሸፈነው በምንድን ነው?

በዚህ ራእይ ስለ ኢየሱስ የሚናገር አሳብ እናገኛለን፤ እርሱም ቅርንጫፍ ተብሏል። ይህም በኢሳይያስ 4:2 እና በሌሎችም የብሉይ ኪዳን ክፍሎች ከዳዊት ሥር የሚመጣውን መሢሕ ለማመልከት የተጠቀሰ ተምሳሌታዊ አገላለጽ ነው። ይህ ትንቢት ሙሉ በሙሉ የሚፈጸመው በእርሱ ብቻ ነው። የሰዎችን ኃጢአት ለመሸፈንና አይሁድን ለማዳን በመስቀል ላይ በተፈጸመው የክርስቶስ የሞቱ ሥራ አንድ ቀን ኃጢአት ከምድሪቱ ፍጹም ይወገዳል፤ ሰላምም ይኖራል።

ሠ. አምስተኛ ራእይ - የወርቅ መቅረዝና ሁለት የወይራ ዛፎች (ዘካርያስ 4)

የቤተ መቅደሱ ሥራ መጓተት ብዙዎቹን አይሁድ ተስፋ አስቆርጦ ነበር። የሰሉሞንን ቤተ መቅደስ ያህል ትልቅ እንዳልነበር አወቁ። ስለሆነም ምናልባት በዘሩባቤልና በኢያሱ ላይ ማጉረምረም ሳይጀምሩ አልቀሩም።

እግዚአብሔር የእስራኤል ሕዝብ የፖለቲካ መሪ የነበረውን ዘሩባቤልንና መንፈሳዊ መሪ የነበረውን ኢያሱን በመንፈሱ እንዳበረታቸው ለሕዝቡ የሚያስረዳ አምስተኛ ራእይ ለዘካርያስ ሰጠው። በዚህ ራእይ ዘካርያስ ሰባት መብራቶች የነበሩበትን አንድ የወርቅ መቅረዝ አየ። በወርቅ መቅረዙ ላይ የዘይት ማሰር ነበር። በወርቅ መቅረዙ አጠገብ በማሰሮው ግራና ቀኝ አይሁድ ለመቅረዙ ብርሃን ዘይት የሚያወጡባቸው ሁለት

የወይራ ዛፎች ነበሩ። ከማሰርው ወደ ሰባቱ መብራቶች ያለማጽረጥ ዘይት የሚያስተላልፉ ሰባት ቧንቧዎች ነበሩ። ዘሩባቤልና ኢያሱ ሁለቱ የወይራ ዛፎች ነበሩ። እግዚአብሔር እነዚህን ሁለት ሰዎች ሕዝቡን እንዲያገለግሉ መርጦአቸው ነበር። በመንፈስ ቅዱስ ሞልቷቸው ነበር። እነዚህ መሪዎች የጌታን ሥራ የሚያከናውኑትና ቤተ መቅደሱን የሚሠሩት በኃይል ወይም በራሳቸው ብርታት እንዳልሆነ ማስታወስ አስፈላጊያቸው ነበር። ነገር ግን ኃይልን በሚያስታጥቃቸው፣ በእነርሱ በኩል በሚሠራውና ሕዝቡ ለእግዚአብሔር ይሠሩ ዘንድ በሚያበረታቸው በእግዚአብሔር መንፈስ ላይ መደገፍ ነበረባቸው። የወርቅ መቅረዙና መብራቶቹ ደግሞ የሚያመለክቱት፣ እግዚአብሔር እስራኤልን ለአሕዛብ ብርሃን እንድትሆን እንደመረጣት ሳይሆን አይቀርም (ኢሳይያስ 42:6፤ 49:6)። ቤተ መቅደሱን በመሥራት እግዚአብሔርን የሚያገለግሉበትን ችሎታ እግዚአብሔር ከሚሰጣቸው ከመንፈስ ቅዱስ ማግኘት አስፈላጊያቸው ነበር። እስራኤላውያንም ልክ እንደ ዘሩባቤል መታመን ያለባቸው በራሳቸው ችሎታ ብቻ ሳይሆን፣ የሁሉ ነገር ምንጭ የሆነውን እግዚአብሔርን በመፈለግ ነው።

23ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በዚህ ዘመን ያሉ ክርስቲያን መሪዎች የእግዚአብሔርን ሥራ በራሳቸው ብርታት ለመሥራት የሚሞክሩባቸው መንገዶች ምንድን ናቸው? ለ) እግዚአብሔር ለዘሩባቤልና ለኢያሱ የሰጣቸው የተስፋ ቃላት ዛሬ ለእኛ ከሰጠን ጋር ተመሳሳይ የሚሆኑት እንዴት ነው?

ረ. ስድስተኛው ራእይ - በራሪው የመጽሐፍ ጥቅልል (ዘካርያስ 5:1-4)

ዘካርያስ በስድስተኛው ራእይ 9 ሜትር ርዝመትና 4.5 ሜትር ወርድ የነበረውን አንድ የመጽሐፍ ጥቅልል ተመለከተ። በመጽሐፉ ሁለት ጉን እርግግን ተጽፎ ነበር። የመጽሐፉ ጥቅልል በአየር ላይ ይበርር ነበር።

ይህ ራእይ እግዚአብሔር የሕዝቡን ኃጢአት ሳይቀጣ እንደማይተው የሚያሳስብ ነበር። ንስሐ ገብተው ካልተመለሱና ለእግዚአብሔር የተቀደሰ ሕይወትን ካልኖሩ እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር በገባው ቃል ኪዳን ውስጥ ያሉትን እርግግኖች በሙሉ ሊያመጣባቸው ወስኖ ነበር (ዘዳግም

28: 15-68)። ይህ ክፍል የሚያተኩረው ግለሰቦች በሚሠሩት ኃጢአት ላይ ነበር። እግዚአብሔር ሕዝቡ በማጎበር ደረጃ እንዲቀደሱ ይፈልግ ነበር። ነገር ግን እያንዳንዱ ግለሰብም በግሉ ደግሞ እንዲቀደስ ይፈልግ ነበር። የሚሰርቁ ወይም የሚዋሹ ሁሉ የእግዚአብሔር ፍርድ ይደርስባቸው ነበር።

ሰ. ሰባተኛው ራእይ - በኢፍ መስፈሪያ ውስጥ ተቀምጣ የነበረችው ከፉ ሴት (ዘካርያስ 5: 5-11)

ሰድስተኛው ራእይ በተለይ የሚናገረው ስለ ግለሰቦች ከፋትና ኃጢአት ሲሆን፤ ሰባተኛው ደግሞ እስራኤላውያን በሕዝብነታቸው የሠሩትን ኃጢአት ይገልጣል። ዘካርያስ በእርሳስ መክሊት የተከደነ አንድ የኢፍ መስፈሪያ አየ። በውስጡ አንዲት ሴት ነበረች። ሌሎች ሴቶች የኢፍ መስፈሪያውን አንሥተው በመብረር ወደ ሰናዖር ወሰዱት። (ሰናዖር የባቢሎን ሌላው ስም ነው።)

ይህ ራእይ እግዚአብሔር ከፋትን መታገሥ እንደማይችል ያሳያል። በከፋታቸው የሚቀጥሉ ሰዎች ከምድሪቱ መወገድ ነበረባቸው። ይህ ነገር በተለይ አንድ ቀን እግዚአብሔር ከፋትን ሁሉ ከሕዝቡ እንደሚያስወግድ የሚያመለክት ነበር። የከፋት ስፍራ ተምሳሌት ወደሆነችው ወደ ባቢሎን ይወሰዳል። በዚያ የእግዚአብሔርን ሕዝብ እንደገና ጨርሶ ሊያውክ በማይችልበት ሁኔታ ይጠበቃል።

የእስራኤልን ሕዝብና የቤተ ክርስቲያንን ታሪክ በምንመለከትበት ጊዜ፤ ዋናው ችግር ስደት አልነበረም። ይልቁንም ቀስ በቀስ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሰርጎ የሚገባው ከፋትና ኃጢአት ነው። ይህ ከፋትና ኃጢአት ሕዝቡ ከእግዚአብሔር ጋር እርስ በርስና ከዓለም ጋር ያላቸውን ግንኙነት ሁሉ ያበላሻል። ዛሬም ቢሆን ቅድስናችንን ለመጠበቅ መታገል አለብን። አለበለዚያ ከእግዚአብሔር የበረከት ስፍራ እንወገዳለን። ለሁላችንም ማበረታቻ የሚሆን ተስፋ ግን አንድ ቀን እግዚአብሔር ከፋትን ሁሉ ከምድር የሚያስወግድ መሆኑ ነው። ያኔ በእውነት እንቀደሳለን።

ሸ. ስምንተኛው ራእይ - አራቱ ሰረገሎች (ዘካርያስ 6: 1-8)

ዘካርያስ በመጨረሻው ሌሊት በተሰጠው ራእይ አራት ሰረገሎችን አየ። አራቱ ሰረገሎች በቡድን በተጣመሩ ፈረሶች የሚጎተቱ ነበሩ።

የመጀመሪያው ሰረገላ በመጋላ፥ ሁለተኛው በዱሪ፥ ሦስተኛው በአምባላይ አራተኛው ደግሞ በቅጠልማ ፈረሶች የሚመሩ ነበሩ። እነዚህ አራት ሰረገሎች እንደ መጀመሪያው ራእይ እግዚአብሔር በምድር ሁሉ ላይ የበላይ ተቆጣጣሪ እንደሆነ ያሳዩ ነበር። እርሱ የታሪክና የሕዝቦች ሁሉ የበላይ ተቆጣጣሪ ነው። የእግዚአብሔር ሕዝብ የሆኑትን እስራኤልን በሚወጉ ሁሉ ላይ ይፈርዳል። እነዚህ ሰረገሎች ታሪክን በመቆጣጠር ሂደት ውስጥ የእግዚአብሔርን መላእክት ሥራ የሚያሳዩ ናቸው።

24ኛ ጥያቄ፥ ሀ) የስምንቱን ራእዮች ዐበይት ትምህርቶች በአጭሩ አቅርብ። ለ) እነዚህን ትምህርቶች ከሕይወታችን ጋር የምናዛምደው እንዴት ነው?

3. የሊቀ ካህኑ የኢያሱ ተምሳሌታዊ አክሊል መጫን (ዘካርያስ 6:9-15)

እግዚአብሔር በሕዝቡ በእስራኤል መካከል ባዋቀረው መዋቅር ውስጥ ሦስት የተለያዩ ዓይነት መሪዎች ነበሩ። የመጀመሪያው፥ የፖለቲካ አመራሩን የሚይዘው ንጉሥ ነው። እግዚአብሔር የእስራኤልን ሕዝብ የፖለቲካ መሪነት ሥልጣን እንዲይዝ ያደረገው ከይሁዳ ነገድ የዳዊትን ዘር ነበር። ሁለተኛው፥ የሃይማኖት መሪዎች የሆኑት ካህናት ነበሩ። ይኸኛው ደግሞ ከሌዊ ነገድ ለአርን ዘር የተሰጠ ኃላፊነት ነበር። ሦስተኛው፥ እግዚአብሔር ከየትኛውም ነገድ የሚመርጣቸውና የእርሱን መልእክት ወደ ሕዝቡ የሚያመጡ ነቢያት ነበሩ። እነዚህ ሦስት ዓይነት መሪዎች ብዙ ጊዜ ለብቻ ተለይተው ያሉ ነበሩ። እግዚአብሔር ይህንን ያደረገው የመሪነትን ሚዛናዊነት ለመጠበቅ ነበር።

ዳሩ ግን አንድ ቀን እግዚአብሔር ለዘካርያስ አክሊል ሠርቶ በሊቀ ካህኑ በኢያሱ ላይ እንዲጭን ነገረው። እግዚአብሔር በዚህ ተምሳሌት የተናገረው አንድ ቀን የካህንና የንጉሥ ሥልጣን እንደሚዋሐዱ ነበር። ኢያሱ የኢየሱስ ክርስቶስ ተምሳሌት ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስ ከሌዊ ነገድ ሳይሆን ከመልክ ጼዴቅ ወገን የነበረ ካህን ነው። ደግሞም ከዳዊት ነገድ የሆነ ንጉሥ ነው። በዚህ ስፍራ ይህንን የሚያመለክት ነገር ባይኖርም እንኳ ኢየሱስ ነቢይ እንደ ነበረ እናውቃለን። ስለዚህ ሦስቱንም ዓይነት አመራር በአንድ ላይ የያዘ ነበር።

ዘካርያስ አንድ ቀን «ቁጥቋጦ» እንደሚመጣ ተነበየ። ይህም የመሢሐ ሌላው ስሙ ነው። በንጉሣዊ ማዕረግ ልብሱን ለብሶ በዙፋን ላይ ይቀመጣል። ቤተ መቅደሱንም ደግሞ ይሠራል። ሁለቱን የንጉሥና የካህንን ሥልጣን ያጣምራል።

4. ጾምን ስለሚመለከት ችግርና ወደፊት ስለሚሆኑ ነገሮች የተነገሩ ታላላቅ ተስፋዎች (ዘካርያስ 7-8)

ሰዎች ለተለያዩ ምክንያቶች ይጸግሉ። አንዳንዶች በቋሚነት የሚጸሙት የቤተ ክርስቲያናቸው ልማድ ስለሆነ ነው። ጾም በእነዚህ ሰዎች ሕይወት ውስጥ ያለው ስፍራ እጅግ አነስተኛ ነው። ሌሎች ደግሞ የሚጸሙት ሊጻልዩበት የሚፈልጉት እጅግ አስፈላጊ ጉዳይ ሲኖራቸው ነው። ሁሉን ነገር መብላትንም ቢሆን እንኳ ትተው ከልባቸው በመጸለይ በእግዚአብሔር ፊት ይቆያሉ። በብሉይ ኪዳን ሕግጋት እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን የሚጸሙባቸውን የተለዩ ቀናት ደንግጎላቸው ነበር። ራሳቸውን የሚመረምሩበትና ከኃጢአታቸው የሚነጹበት ጊዜ ነበር። ከጊዜ በኋላ ግን አይሁድ እግዚአብሔር በሰጣቸው የጾም ቀናት ላይ ሌሎች ቀናትን ጨመሩ። ከምርኮ በኋላ አይሁድ ኢየሩሳሌም በተደመሰሰችበት ጊዜ፣ ቤተ መቅደሱ በፈራረሰበትና ጎቱልያ በተገደለችበት ቀን ይጸሙ ነበር። የምርኮው ዘመን አብቅቶ አይሁድ ወደ ኢየሩሳሌም ከተማ በተመለሱ ጊዜ እነዚህን ሦስት የጾም ቀናት ማክበር እንዳለባቸውና እንደሌለባቸው ማወቅ ፈለጉ።

እግዚአብሔር በዘካርያስ በኩል ለዚህ ጥያቄአቸው መልስ ሰጣቸው። በመጀመሪያ፣ እግዚአብሔር ሕዝቡ በተለይም የሃይማኖት መሪዎች በሚጸሙበት ወይም የሃይማኖት በዓላትን በሚያከብሩበት ጊዜ ትክክለኛ ዝንባሌ የሌላቸው መሆኑን በመጥቀስ ወቀሳቸው። ጾምና በዓል እውነተኛ የሆነውን የመጀመሪያ ትርጉማቸውን እየላቱ ሥርዓት ብቻ ሆነው ይፈጸማሉ። የሃይማኖት ሥርዓቶች ተገቢውን ትርጉም ይዘው ትክክለኛ በሆነ ግንዛቤ፣ እንዲሁም ትክክለኛ በሆነ ልብ ካልተፈጸመ ዋጋ የሌላቸው ተግባራት መሆናቸውን እግዚአብሔር ለአይሁዶች አስተማራቸው።

በሁለተኛ ደረጃ፣ እግዚአብሔር፣ እርሱን ደስ የሚያሰኙ የሚያደርጓቸውን እጅግ አስፈላጊ የሆኑ የሕይወት ቁም-ነገሮችን ለአይሁዶች ያስታውሳቸዋል። እግዚአብሔርን ማክበር ከፈለጉ፣ በእርስ

በርስ ግንኙነታቸው ትክክለኛ ፍርድን በማድረግ፡ በአሳዛኝ ሁኔታ ውስጥ የሚገኙትን ሰዎች በመርዳትና አንዳቸው ለሌላቸው መልካምን እንጂ ክፉን ባለማሰብ መኖር ነበረባቸው። እግዚአብሔር አባቶቻቸውን በምርኮ የቀጣው ሃይማኖታቸውን በተግባር ባለመግለጻቸውና ፍቅርን ለሰዎች ሁሉ ባለማሳየታቸው ነበር።

በሦስተኛ ደረጃ፡ እግዚአብሔር ወደ ፊት ለሕዝቡ ለእስራኤልና ለኢየሩሳሌም የሚሰጣቸውን በረከቶች አመለከተ። ኢየሩሳሌም ትባረካለች፤ እግዚአብሔር በውስጧ ያድራል፤ እርሱም በእውነት ትሞላለች። እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከተበተኑበት ስፍራ ሁሉ ተመልሰው እርሱን በጽድቅ እንዲያመልኩት ጥሪ ያቀርብላቸዋል። አሕዛብም የጌታን በረከት ለመቀበል ከእስራኤላውያን ጋር ይተባበራሉ። እግዚአብሔር እስራኤላውያንን በዚህ መንገድ ከባረከ የመታሰቢያ ጽማቸው ወደ ደስታ ይለወጣል።

25ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬ የምንፈጽማቸውን የሃይማኖት ሥርዓቶች ከልብ እንጂ ከልማዳዊ ሥርዓት አንጻር ብቻ እንዳናደርጋቸው ይህ ክፍል የሚያስታውሰን እንዴት ነው? ለ) ከልብ ካልሆኑና በትክክለኛ ዝንባሌ ካልተደረጉ በስተቀር መልካም ቢሆኑም እንኳ ዋጋ የሌላቸውን አንዳንድ ተግባራት ጥቀስ።

ክፍል 2፡ ወደፊት ስለሚሆኑ ነገሮች ለአይሁድ የተነገሩ ሁለት መልእክቶች (ዘካርያስ 9-12)

የትንቢተ ዘካርያስ የመጨረሻ ክፍል በተለይ ወደፊት ስለሚሆኑ ነገሮች የተነገሩ ትንቢቶችን የያዘ ነው። የሚከተሉትን ትንቢቶች ልብ ብለህ ተመልከት፡-

1. እግዚአብሔር እስራኤላውያንን በከበቡት አሕዛብ ሁሉ ላይ ይፈርዳል (ዘካርያስ 9፡1-8)
2. የእስራኤል ንጉሥ መሢሐ በውርንጭላ ላይ ተቀምጦ ወደ ኢየሩሳሌም ይመጣል። በጥንት ዘመን የነበሩ ነገሥታት የሚመጡት ለሰላም እንጂ ለጦርነት አለመሆኑን ለመግለጽ በአሁኗ ላይ ይቀመጡ ነበር (መሳፍንት 10፡4፤ 2ኛ ሳሙኤል 16፡2 ተመልከት)። መሢሐ

የሰላም ንጉሥ በመሆኑ፤ የጦር መሣሪያዎችን ሁሉ በመደምሰስ ለሕዝቡ ደገንነትን ያመጣል፤ የታሰሩትን ነፃ ያወጣል። እግዚአብሔር ሕዝቡን በሚያድንበት ጊዜ፤ ሕዝቡ ለአክሊል እንደሚሆኑ እንደ ከበሩ ድንጋዮች ይሆናሉ። የእግዚአብሔር ጸጋ ጽዋዎች ይሆናሉ (ዘካርያስ 9:9-17)።

3. እግዚአብሔር ይሁዳን ይንከባከባል። ምድሪቱን ይባርካል። እስራኤልን ያስኮበለሉትን እረኞች (ክፉ መሪዎች) ይቀጣል። እግዚአብሔር የተበተኑትን እስራኤላውያን በሙሉ ወደ እስራኤል መልሶ ይሰበስባቸዋል (ዘካርያስ 10)።

4. እግዚአብሔር በዘካርያስ ሕይወት አማካይነት መልካምና ክፉ እረኞችን በማነጻጸር አቅርቦአል። በዚህ ረገድ ዘካርያስ የመልካሙ እረኛ የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ሆኖ ታይቷል (ዮሐንስ 10)። አንዳንድ ምሁራን፤ ዘካርያስ የሚያመለክተው መሢሔን ኢየሱስ ክርስቶስን ባለመቀበላቸው በአይሁድ ላይ የሚመጣውን ፍርድ ነው ይላሉ። ኢየሱስ በአብዛኛው ያገለገለው ተጨቁነው የነበሩትን ሰዎች እንደሆነ ሁሉ፤ ዘካርያስም በሌሎች የተጨቁኑ የበጎች መንጋ እረኛ ሆነ። የዘካርያስ ሁለት በትሮች፡- ውበት (ሞገስ) እግዚአብሔር ለእስራኤል የሰጣትን ውበት (ሞገስ) ሲያመለክት፤ ማሰሪያ ደግሞ ከሮብዓም ዘመን ጀምሮ ተከፋፍለው የነበሩት አይሁዳውያንና እስራኤላውያን አንድ እንደሚሆኑ የሚያመለክት ነበር (ዘካ. 11:7)። ዘካርያስ በእስራኤል ክፉ እረኞችን ወይም የእስራኤልን ገዥዎች ለማጥፋት ጥረት አድርጎ ነበር። ነገር ግን በጎቹ (እስራኤላውያን) እንኳ ዘካርያስን ወይም መሢሔን አልሰሙም። ዘካርያስ እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ የነበረው ውበት (ሞገስ) መቋረጡን ለማሳየት ሁለቱን በትሮች ሰበራቸው። እንደ አንድ ባሪያ ለሥራው የተከፈለው ዋጋ ሠላሳ ብር ብቻ ሲሆን፤ ገንዘቡን በእግዚአብሔር ቤት ባለው በግምጃ ቤቱ አኖረው። ይህም ይሁዳ ኢየሱስን እንዴት በሠላሳ ብር እንደ ሸጠውና የተቀበለውንም ገንዘብ እንዳልተጠቀመበት የሚያሳይ መሆኑ የተረጋገጠ ነው። በዚህ ዘመን ያሉ አይሁዶች በዓለም ዙሪያ ተበትነው በግዞት እንዳሉ ሁሉ በጎቹ ወይም አይሁዶች በእግዚአብሔር ፍርድ ይበተናሉ። እረኞቻቸው የሆነውን ኢየሱስ ክርስቶስን ስላልተቀበሉ በላያቸው ክፉ እረኞች ይሠለጥኑባቸዋል።

በኋላም ዘካርያስ እረኛው ሲመታ በጎቹ እንዴት እንደሚበተኑ በመናገር ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ሞት ይተነብያል (ዘካርያስ 11: 13:7-9)።

5. እግዚአብሔር እስራኤልን ከጠላቶችዋ ይጠብቃታል። የኢየሩሳሌምንም ጠላቶች ይደመስሳል (ዘካርያስ 12: 1-9)።
6. አይሁድ፣ በመስቀል ላይ የወጉትን መሢሔን ያዩታል። በዘመናት ሁሉ ስለፈጸሙት ድርጊትና ስለ አለማመናቸው በግዝን ንስሐ ይገባሉ። መሢሔ ምድሪቱን ፍጹም ያድሳታል፣ ያንጻታልም። የሐሰት አምልኮና ሐሰተኞች ነቢያት ይደመስሳሉ (ዘካርያስ 12: 10-13:6)።
7. ጌታ ኢየሱስ ዳግም ሲመለስ ሁሉም ነገር ይለወጣል። መንግሥታት ኢየሩሳሌምን ለመደምሰስ ቢፈልጉም እንኳ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ስለሚዋጋ ይደመስሳቸዋል። እግዚአብሔር ለሕዝቡ ዘላለማዊ ብርሃን ይሆናል። በኢየሩሳሌም ከሚገኘው ከኢየሱስ ክርስቶስ ዙፋን መንፈሳዊ በረከትን የሚያስገኝ የሕይወት ውኃ ምንጭ ይፈልቃል። በሕይወት የሚቀሩ አሕዛብም እግዚአብሔርን በመፍራት በኢየሩሳሌም ያመልኩታል። በምድር ላይ አንዳችም ክፋትና ኃጢአት አይኖርም። ነገር ግን ሁሉም ነገር «ለእግዚአብሔር የተቀደሰ» ይሆናል (ዘካርያስ 14)።

26ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከትንቢተ ዘካርያስ የተግርካቸውን መንፈሳዊ ትምህርቶች ዘርዘር። ለ) የቤተ ክርስቲያን አባሎች እነዚህን ትምህርቶች ሊግሯቸው የሚያስፈልገው ለምንድን ነው?

ለመጨረሻ ፊትና ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ በዚህ መጽሐፍ የሚገኙትን ትምህርቶች መከለስ ጀምር። ያጠናናቸውን የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ሁሉ ግንብበህን ለማረጋገጥ ጥያቄዎች የሚቀርቡልህ መሆኑን አስታውስ። 5ኛ ቀን፡ -

የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት። ሳምንታዊ የስብሰባ ጊዜ

1. የሳምንቱ የአምልኮ ጊዜ

2. የጸሎት ጊዜ

3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

ሀ. 1) እግዚአብሔር ሐጌን ለነቢይነት የጠራበት ምክንያት ምንድን ነው? 2) በዚያን ዘመን የነበሩ የእግዚአብሔር ሰዎች መንፈሳዊ ችግር ምን ነበር? 3) የማቴዎስ 6:33 ትምህርት ከሐጌ መልእክት ጋር የሚዛመደው እንዴት ነው? 4) ዛሬም ቢሆን ክርስቲያኖች የግል ጉዳዮቻቸውን ከእግዚአብሔር ሊያስቀድሙ የሚችሉባቸውን መንገዶች ዘርዝር። 5) በሕይወትህ የእግዚአብሔርን ነገሮች እያስቀደምህ መሆንህን የምታረጋግጥባቸው መንገዶች የትኞቹ ናቸው? 6) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አባሎቻቸው ከግል ፍላጎቶቻቸው ይልቅ ለእግዚአብሔር ቅድሚያ እንደሚሰጡ ለማረጋገጥ ምን ማድረግ ይችላሉ?

ለ. 1) ሐጌ ለእግዚአብሔር ስለ መታዘዝና በዚህ ምክንያት በሕይወታችን ሊኖር ስለሚችለው የእግዚአብሔር በረከት የሚያስተምረው ምንድን ነው? 2) ብዙ ክርስቲያኖች እምነት ካላቸው ሥጋዊ በረከቶች እንደሚኖሯቸው የሚያስቡት ለምንድን ነው? 3) ይህ እውነት ነውን? ለምን? 4) መንፈሳዊ በረከቶች ከሥጋዊ በረከቶች የበለጠ አስፈላጊ የሚሆኑት ለምንድን ነው? 5) ሥጋዊ በረከቶች ባይኖሩም እንኳ እግዚአብሔር መንፈሳዊ በረከት የመስጠቱን እውነታ በሕይወትህ ያየኸው እንዴት ነው?

ሐ. 1) እግዚአብሔር አይሁድ ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ የፈለገው ለምን ነበር? 2) በብሉይና በአዲስ ኪዳን የነበሩ አይሁድ ስለ ቤተ መቅደስ ያላቸው የተሳሳተ አስተሳሰብ መንድን ነው? 3) ዛሬም ብዙ ክርስቲያኖች ስለ ቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ያላቸው የተሳሳተ አስተሳሰብ ምንድን ነው? 4) የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ዓላማ ምንድን ነው? 5) በዚህ ዘመን የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ምንድን ነው? 6) አምልኮን «በመንፈስና በእውነት» በማድረግ፤

በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነት እንዲኖረው የሚረዱ ነገሮች ምንድን ናቸው?

መ. 1) የትንቢተ ዘካርያስ ዓላማ ምንድን ነው? 2) ይህ ዓላማ ዛሬም ቢሆን በጣም አስፈላጊ የሚሆነው ለምንድን ነው? 3) ዘካርያስ መንፈሳዊ ተሐድሶን ለሕዝቡ ያመጣው እንዴት ነበር? 4) የትንቢተ ዘካርያስ አራት ዓላማዎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለማጎጽ ይጠቀሙባቸው ዘንድ እጅግ አስፈላጊ የሆኑት እንዴት ነው?

ሠ. 1) በትንቢተ ዘካርያስ ውስጥ ከሚገኙት ዐበይት ትንቢቶች አንዳንዶቹን ጥቀስ። 2) እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ትንቢትን የሚሰጥበት ዋና ምክንያት ምንድን ነው? 3) ዛሬ የነቢያትን መልእክት ማወቅ ክርስቲያኖችን ሊያበረታታ ወይም ሊያስጠነቅቅ የሚችለው እንዴት ነው? 4) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስለ ነቢያት መልእክት የምታስተምርባቸውን መንገዶች ዐቅድ።

5. ጸሎት።